

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT - DORDTSE DINSDAG D.D. 23 JANUARI 2023

Vergaderzaal 3

3. Vaststellen en beschikbaar stellen van een krediet voor Bomenprogramma - raadsvoorstel

Voorzitter: Mevrouw Kruger
Raadsgriffier: De heer Den Boer
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Damen (PvdA)
Dhr. Gündogdu (Op ons Eiland)
Mevr. Van Herwijnen (Partij voor de Dieren)
Dhr. In 't Veld (VSP)
Mevr. Kamphuis (SP)
Dhr. Kolkiliç (DENK)
Dhr. Van der Kruijff (CDA)
Dhr. Kuhlmann (VVD)
Dhr. Van der Meer (GroenLinks)
Mevr. Nieuwland-Van den Bosse (ChristenUnie/SGP)
Dhr. Roggekamp (Gewoon Dordt)
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Overige aanwezigen:

Dhr. Steegh (voorzitter Bomenridders Dordrecht)
Mevr. Suijker-Vreugdenhil (senior adviseur Openbare Ruimte, Gemeente Dordrecht)
Dhr. Scholten (teamleider Groen & Spelen, Gemeente Dordrecht)
Mevr. Van Veen (bestuurslid Stichting DE STAD)

Portefeuillehouder: wethouder M. Merx.

De voorzitter: Een hele goede avond allemaal. We zijn ietsje te vroeg maar we moeten ook heel snel zijn, want we hebben een uur. Kan de een zeggen, een heel uur en de ander zegt, maar een uur. Het is maar een uur. Die gaan we even nuttig besteden. Welkom alle kijkers, de gasten, de sprekers, ambtenaren, raads- en commissieleden en de heer Merx namens het college als wethouder. Voor het verslag vraag ik nu eerst even de raads- en commissieleden om zich kort voor te stellen. Begin ik even bij mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Kamphuis: Meta Kamphuis, SP Dordrecht.

De heer In 't Veld: Richard in 't Veld, VSP.

De heer Wringer: Jan-Willem Wringer, Beter Voor Dordt.

Mevrouw Nieuwland-Van den Bosse: Eline Nieuwland, ChristenUnie/SGP.

De heer Kolkiliç: Masum Kolkiliç, DENK.

De heer Merx: Marc Merx, wethouder.

De heer Steegh: John Steegh van de Bomenridders.

Mevrouw Van Veen: Anneke van Veen, Stichting DE STAD.

De heer Den Boer: Marc de Boer, commissiegriffier.

De heer Van der Meer: Frans-Bauke van der Meer, GroenLinks.

Mevrouw Van Herwijnen: Irma van Herwijnen, Partij voor de Dieren.

De heer Roggekamp: Erik-Jan Roggekamp, Gewoon Dordt.

De heer Kuhlmann: Alexander Kuhlmann, Dordtse VVD.

De heer Damen: Leo Damen, Partij van de Arbeid.

De heer Gündogdu: Aydin Gündogdu. Op ons Eiland.

De heer Van der Kruijff: Wim van der Kruijff, CDA.

De voorzitter: Ik ben uw voorzitter vanavond, Kitty Kruger. We gaan vanavond het hebben over het Bomenprogramma. Op 14 juni 2022 alweer, dat is alweer bijna, nou ja, bijna een half jaar nog en dan hebben we twee jaar geleden, bent u geconsulteerd op de uitgangspunten en scenario's bomenonderhoud. Over deze uitgangspunten, is even toch wel een dingetje, heeft overigens geen bestuurlijke besluitvorming plaatsgevonden in de raad. Dit raadsvoorstel wat nu voorligt om uiteindelijk te gaan bespreken, is het eerste besluitstuk. Vanavond is beeldvormend. We stellen de drie sprekers, het zijn er trouwens twee geworden, twee sprekers in staat hun verhaal te delen met ons. Ieder krijgt vijf minuten. Daarna wordt er een korte technische presentatie gegeven door de opstellers van het stuk. Dit is overigens niet, wil ik gewoon ook wel even mededelen als transparantie, niet met de agendacommissie gedeeld maar gewoon ook vanwege een stukje historie en ook omdat het dus net iets anders is als dat we dachten dat het was, hebben ze gevraagd om dat even te mogen doen. Die hebben ook vijf minuten. Ik wil aan u allen vragen om eerst de sprekers en zo meteen de presentatie, uw vragen op te sparen. U kent mij, ik wil graag vragen horen. Het is beeldvormend, dus geen heel verhaal over hoe u een boom wil zien groeien, in welke cirkel of wat dan ook. Het gaat nu over dit stuk wat voorligt. Vragen strakjes aan de sprekers en aan de ambtenaar. Ik wil vragen, de heer Steegh, kunt u als eerste beginnen?

De heer Steegh: Zeker. Geachte leden van de raad, dank voor het geven van de gelegenheid ons licht te laten schijnen op het concept Bomenprogramma. Het programma zit inhoudelijk goed in elkaar.

Het omhelst het uitgangspunt, nee, niet kappen, tenzij. Voor ons een lovenswaardig en nastrevenswaardig begin. We zijn wel zeer benieuwd naar de beantwoording van de door het platform Duurzaam Dordrecht mede namens ons gestelde vragen. Daar willen we

graag een spoedprocedure in de APV aan toegevoegd zien, waarmee om welke reden ook ineens bedreigde bomen op de bomenlijst kunnen worden opgenomen. Juridisch een kleinigheid, maar alleen door u te regelen. Maar dan, naast het programma zelf heeft u een oplegger ontvangen met de keuzes van het college, met name de financiële keuzes. Met hangen en wurgen volgt op de vergezichten van een prachtig programma, houden we wat we hebben tot en met 2025. Daarna wordt het schraalhans keukenmeester. 2024 en 2025 scenario C, daarna scenario D. Wij weten van de financiële krater die op de gemeente afkomt door bureaucratische bezuinigingen op het gemeentefonds, met nog eens een extra hobbel in 2026. Die korting dreigt nu onevenredig zwaar terecht te komen bij taken zoals groenbeheer en bomenbeleid. We zien ook dat het college er niet voor kiest 2026 te overbruggen met handhaving van scenario C. Kennelijk is het collegeakkoord niet meer relevant voor uw laatste begroting. Dat is een keuze, maar wel ten koste van groen en bomen. U bent toch geen uitvoeringsloket van de Rijksoverheid? Als Dordrecht niet meer in staat is zijn bestand aan groen en bomen te beheren en te onderhouden, kunt u uw klimaatbeleid wel op uw buik schrijven. Voeg daar de economische impuls van een groene leefomgeving aan toe. Huizen in een boomloze omgeving zijn aanwijsbaar minder waard dan waar wel levendig en goed onderhouden groen staat. Grotendeels openbaar groen, te beheren en te onderhouden door de gemeente, daar is geld voor nodig. Met scenario C laten we hooguit de bestaande achterstand niet nog verder oplopen, met D zullen we massaal juist oudere bomen moeten gaan kappen. Wij doen daarom een dringend beroep op u om te kiezen voor een hoger scenario en dat door het college afdoende in de begroting van volgend jaar te laten vertalen. Zo maakt u het verschil. Kan de financiële groene krater ook met andere ingrepen verkleind worden? Een paar suggesties waarvan we hopen dat u die samen met scenario A+, A of desnoods B aan het college als huiswerk meegeeft. Waarom komt het opkronen van bomen langs wegen ten laste van het groenbeheer, terwijl het een eis is vanuit verkeersveiligheid? Waarom komt bestrijding van de eikenprocessierups ten laste van het groenbeheer, terwijl het een eis is vanuit volksgezondheid? Bomen hebben geen last van die beestjes. Waarom komt onkruidbestrijding ten laste van het groenbeheer, terwijl het om het in stand houden van de bestrating gaat? De biodiversiteit zou alleen maar gediend zijn bij minder wegbranden. Het scheelt ook nog CO₂. Waarom volgt de gemeente niet de beleidslijn die wij bij Stedin gedaan hebben gekregen? Versober het onderhoud, in hun geval rond elektriciteitshuisjes, zodat niet ieder jaar opnieuw al het groen eromheen wordt weggemaaid. Minder kosten, meer biodiversiteit. Vogelparadijsjes worden het. Meer bomen, minder gras, rewilding als bezuiniging. Waarom betaalt groenbeheer mee aan het afknippen van bomen door bestrating van boomspiegels? Geef die boomspiegels aan inwoners in beheer. Velen zullen dat met enthousiasme doen en met meer continuïteit dan de gemeente kennelijk kan garanderen. Het stadspark XXL, die naam is geloof ik vervallen, is een mooie ontwikkeling voor de stad, maar het past niet als hier tientallen miljoenen aan besteed worden en er tegelijk geen geld is voor beheer en onderhoud van het groen in de stad. Het zou dan neerkomen op een investering in extra infrastructuur, maar tegelijk accepteren dat het groen in onze stad teloor gaat.

Reserveer bijvoorbeeld voorlopig de helft van het investeringsbedrag voor het stadspark voor het meerjarig financieren van fatsoenlijk groenbeheer in de hele stad. Dat mag niet volgens boekhoudregels, maar daar gaat u over. Nood breekt wet. Een sluitende begroting is vanaf 2026 sowieso onmogelijk. Bij beheren onderhoud van groen en bomen

zijn de te knippen lintjes schaars. Nu al verdienen de bomen in onze stad iedere dag een lintje voor de levensvreugde, de schonere lucht, de koelte, de waterberging, die we er voor bijna niets aan overhouden. Dan hebben we het nog niet eens over klimaatverandering, dat is straks nog meer dan nu. Aan u de keuze waar u tot de volgende verkiezingen de echte prioriteiten legt. Alleen dan mag Dordrecht, wat ons betreft, World City of Trees blijven. Anders niet.

De voorzitter: Dank u wel. Het is bijna gelukt, binnen de vijf minuten. Dan wil ik graag vragen, mevrouw Van Veen.

Mevrouw Van Veen: Dank u wel. Fijn om hier het woord te mogen voeren. Na anderhalf jaar weer opnieuw, bijna twee jaar. Ik zit hier namens stichting DE STAD. Voor wie de stichting DE STAD niet kent, wij zetten ons al, men zet zich al 30 jaar in voor de kwaliteit van de architectuur in de buitenruimte. We doen dat ook met bewoners. We hebben discussieavonden, filmavonden. We hebben prachtige avond laatst gehad over de auto, de boom en de burgers. Een aantal mensen waren erbij. We hebben ook bezielde bomen gedaan, dus wij zijn nogal bezig met bomen. Ik wil daarom graag namen stichting DE STAD spreken. Voor u ligt het bomenprogramma voor de komende 10 jaar, eindelijk. Bomen dragen bij aan de realisatie van de doelen van de omgevingsvisie, het realiseren van een aantrekkelijke stad, een gezonde stad, in 2035 een klimaatbestendige stad en voor het bevorderen van de biodiversiteit. Bomen zijn belangrijk. We zien dit uitgangspunt dikwijls geformuleerd in het Dordtse beleid. Zoals in de groenblauwe visie die inzet voor Bewegend Bomen Bos, het conceptprogramma voor een groenere binnenstad en de klapper Stadspark XXL. Het is gezegd, bomen voorkomen hittestress, wateroverlast, bieden kans voor biodiversiteit, vooral als ze een bepaalde omvang bereiken, en ze vangen CO₂ op. Tegelijk draaien ze, dragen ze enorm bij aan de kwaliteit van de buitenruimte. Er is veel aandacht voor het planten van bomen. Er zijn 800 bomen destijds geplant, toen we 800 jaar bestonden in Dordrecht, en subsidies worden verstrekt aan particulieren. Bomen zijn kostbare, levende wezens en vragen aandacht en zorg, net als u en ik. Met name oudere bomen leveren de gewenste kwaliteiten. Schaduw, koeling, verdamping, afvangen van regenwater, vangen van fijnstof. Hoe groter, hoe imposanter, markanter en mooier, waardevol voor de kwaliteit van onze woonomgeving. U heeft vast allemaal wel een boom in uw hoofd waarvan u zegt, daar staat hij weer. Blij mee. Het beheer van bomen is van groot belang voor de kwaliteit en de toekomst van de boom. Dit programma gaat over het beheer, over doelen en kosten. Anderhalf jaar is de opstelling van het boomplan vertraagd. In juni 2022 mocht ik namens de Boomridders, IVN, stichting DE STAD en Arij van der Stelt een bomenmanifest aanbieden. Deze werd zeer positief ontvangen. Voor wat betreft het voorliggende programma en de bijhorende brochure, we zijn blij dat het uitgangspunt voor die kapvergunningen veranderd is naar, nee, tenzij. Een geweldige stap, inderdaad. Het moet wel gebeuren. We zijn erg negatief over het voorstel om ambitieniveau C te gaan hanteren, of zelfs C naar D.

Een niveau waar anderhalf jaar geleden door de raad over is gesproken als, dat moeten we niet willen. Het is een ambitieniveau waarvan bekend is dat het kwaliteitsniveau van het bomenbestand achteruit holt. Indien de gemeenteraad kiest voor het voorliggende voorstel, volgens scenario C, dan zullen de komende jaren vele duizenden bomen onnodig gekapt worden. Ik zal dit toelichten. Wanneer er te weinig budget is voor controles en gewenste snoei, bijvoorbeeld essentaksterfte of bij kastanjes, wordt dikwijls

in relatie tot veiligheid besloten om bomen dan maar gewoon te kappen. Dat verzinnen we niet. Dat hebben we gehoord van uw en onze mensen die het boombeheer doen hier in de stad. Bomen die juist in optimale waarde komen met een grote kroon. Een grote kroon die staat voor tig kleine bomen. Bekijk je het meest zwarte scenario, dan zijn alle bomen op de beschermde bomenlijst in gevaar en wordt de beschermde bomenlijst de kaplijst. Kan toch niet waar zijn? Het leveren van onvoldoende middelen voor goed boombeheer staat haaks op alles waar Dordrecht voor gaat. Links planten, rechts kappen, dat kan toch niet waar zijn? Het planten gebeurt met jonge exemplaren, met kleine kronen. Hetgeen gekapt wordt, zijn dikwijls bomen die net in hun kracht en optimale waarde komen. Het voorgestelde scenario C betekent een toename van de onderhoudsachterstand en daarmee, zoals ik al zei, risico's op voortijdige kap. Daarnaast vraag ik aandacht voor het volgende, aantal andere punten. Misschien moeten we eens heroverwegen of het opsnoeiregime van bomen nog de juiste is. Ik heb altijd geleerd, je moet een boom zo opsnoeien dat er een vrachtwagen onderdoor komt. Ik zie soms bomen waar een gestapelde vrachtwagen onderdoor komt. Dat zal toch niet nodig zijn. Misschien is, juist gezien het belang van die grote kroon, moeten gewoon dat weer een soort herijken. Dat is geen verwijt, dat is schakelen naar een nieuwe situatie en nieuwe waarde zien in de bomen. Verzorgde bomen passen bij de actuele situatie. Niet meer snoeien omdat je toevallig budget hebt voor een bepaalde straat. Dat zie ik ook gebeuren. Maak geen nieuwe groenplannen zonder voldoende budget voor goed beheer. Dat is echt, kan niet. Simpel. Waarom niet een deel van de kosten inderdaad onderbrengen bij bijvoorbeeld waterbeheer of riolering, gezondheid, sociale cohesie of bijvoorbeeld vergroening van de binnenstad? Zoek mogelijke besparing in combinatie met ecologisch beheer. John had het erover. Zet door het informeren van bewoners over het belang van bomen. We lopen er ook natuurlijk vaak tegenaan dat mensen last hebben van blaadjes op de auto's en eigenlijk niet snappen wat er gebeurt als je dat allemaal zou kappen. Mensen hebben er vaak geen enkel idee van. Ik rond af. Resumerend, de keuze voor scenario C is in strijd met veel doelen van de gemeente Dordrecht. Met de omgevingsvisie en al het eerdergenoemde beleid en vanuit het duurzaamheidsperspectief. Het betekent per saldo een aantasting van het boombestand. Daarom willen wij u vragen, het college van B&W, in een motie op te roepen om te kiezen voor scenario A. Op deze wijze zetten we in op een aantrekkelijk en gezond Dordrecht, waarbij wateroverlast en hittestress zoveel mogelijk wordt voorkomen. Waarbij een bijdrage wordt geleverd aan de gezondheid voor bewoners met kansen voor plant en dier en waarbij de verkeersveiligheid niet in het gedrang komt. Samen maken we de stad en stichting DE STAD gaat ervoor. U toch ook? Dank voor uw aandacht.

De voorzitter: Dank voor uw betoog.

Mevrouw Van Veen: Te laat.

De voorzitter: Ja, het was iets te laat. Maar, oké, vooruit. Ik wil voorstellen om, toch even eerst nu aan de insprekers, als u vragen heeft, de vragen te stellen. Waarna we de ambtenaren even het woord geven. Wie kan ik het woord geven om een vraag te stellen? De heer Damen.

De heer Damen: Er is door de heette Steegh de suggestie gedaan dat er bezuinigd kan worden op onderhoud door het meer ecologisch te doen. Over welk percentage ongeveer? Welke orde van grootte is dat in het onderhoudsbudget van een boom?

De heer Steegh: Daar vraagt u wel heel veel van mij. Ik ben geen ambtenaar, dus ik weet het niet. Ik weet wel uit de literatuur, dat gras duurder is om te onderhouden dan bomen. Als je gras vervangt door bomen, dan heb je al winst. Precies percentages weet ik niet.

De voorzitter: Wie mag ... De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ik heb een vraag aan de heer Steegh. U had het over een spoedprocedure in de APV. Daar zou ik graag nog wat meer toelichting van u over hebben, wat u daar precies mee bedoelt en hoe die eruit zou kunnen zien? Ik heb een vraag over het inlopen van het achterstallig onderhoud versus het planten van nieuwe bomen. In sommige scenario's wordt de tijd om de achterstand die we hebben opgelopen in te lopen verkort en alleen in het A+-scenario worden extra bomen voorzien. Hoe weegt u twee dingen tegenover elkaar?

De heer Steegh: Wat de spoedprocedure betreft stel ik mij zo voor ... Het komt wat mij betreft, wat ons betreft voort uit de signalen die wij van verschillende mensen in de stad krijgen. Dat ze tot hun schrik constateren dat een vrij grote boom buiten de binnenstad van meer dan 20 centimeter in doorsnee dus, niet op de bomenlijst staat. Dan in paniek raakt van, die kan dus morgen gewoon gekapt worden? Ja. Het antwoord is ja. Ons antwoord is dan ook ja. Datzelfde hebben we natuurlijk meegemaakt met stedelijke monumenten, waarvan ook ineens iemand iets heel raars ermee wil gaan doen. Gebouwen bedoel ik dus. Daar hebben we in de monumentenverordening een bepaling voor opgenomen dat het college of de raad, daar wil ik even vanaf zijn, met spoed een monument alsnog op de gemeentelijke monumentenlijst zou kunnen zetten. Dat zou ik dus graag bij de bomenlijst ook zien. De andere vraag ... Een steekwoord.

De heer Van der Meer: Een steekwoord is, extra bomen. Belangrijker of minder belangrijk dan het inlopen van de achterstand op het onderhoud?

De heer Steegh: Dat is wat mij betreft geen keuze. Ik denk dat het sowieso een minimumvariant zou moeten zijn dat je de achterstand geleidelijk aan, of sneller, inloopt. Dat je beheerbudget regelt op het moment dat je areaal uitbreiding hebt, doordat je nieuwe bomen plant. Dat moet dus losstaan van de vraag of je geld hebt voor het inhalen van de achterstand. Dat moet bij dat nieuwe project geregeld worden. Volgens mij hoort dat ook volgens de financiële regels van de gemeente.

De voorzitter: U wilt er nog iets op aanvullen?

Mevrouw Van Veen: Waarom ik dacht bracht, is dat het vreemd is dat je uitspreekt dat je bomen belangrijk vindt, dat je daarom heel graag bomen aanplant. Dat roem ik natuurlijk. Hoe meer bomen, hoe beter. Als je aan de andere kant gewoon niet kunt voldoen aan het goed onderhouden juist van die grote exemplaren, dan ben je wat mij betreft niet goed bezig. Zo simpel is het eigenlijk.

De voorzitter: Wie mag ik nog ... Mevrouw van Herwijnen.

Mevrouw Van Herwijnen: Niet specifiek aan een van de insprekers, maar in het bomenprogramma wordt gesproken over kwantitatieve compensatie en kwalitatieve compensatie. Hoe staan jullie daar tegenover?

De heer Steegh: Kwalitatieve compensatie is dus beter onderhoud en is het vervangen van bomen die overlijden. Het zijn levende wezens dus ze gaan net als wij dood op enig moment. Dat je dan met elkaar afspreekt in welk tempo dat je vervangende kroonvolume hebt. Wat ons betreft is dat ongeveer 10 jaar. Het is natuurlijk nooit binnen een jaar te regelen, want dan zou je met een gekapte grote boom duizend kleintjes moeten gaan planten. Dat lijkt me wat onrealistisch, maar wel op die manier. Dan is het dus, de kwalitatieve vervanging is dan belangrijker dan de kwantitatieve vervanging. Sprietjes in de plaats van grote bomen, dat is het idee niet.

Mevrouw Van Herwijnen: Die waarde ...

De voorzitter: Mevrouw Van Veen.

Mevrouw Van Herwijnen: Sorry. De waarde ... Dat je dus zegt van, we gaan een grote boom kappen en als je die boomvolume dan wil compenseren, moet je duizend sprietjes zetten, dat geeft eigenlijk aan hoe waardevol een grote boom is.

De voorzitter: Dank u wel. Wie mag ik nog het woord geven voor een verduidelijkende vraag? Dames en heren, die altijd zoveel boompjes kunnen opzetten op een avond. Het is verdacht stil. Iedereen is aan het nadenken. Iedereen heeft zo ook ... Het is misschien heel duidelijk geweest, uw verhaal. Dan wil ik u in ieder geval bedanken en dan mag u ... Geef maar, dan zorg ik wel dat dat ... Dan wil ik nu even vragen aan Lianne Suiker, ik kijk zo, ik kan naar achter kijken maar ik zie u ook zo in beeld zitten, of u een korte presentatie wilt geven? U wordt geassisteerd door de heer Scholten, begrijp ik? Klopt dat? Gelukkig. Goed geïnstrueerd.

Mevrouw Suijker-Vreugdenhil: Fijn dat we even wat mogen toelichten. Wij hebben begrepen bij de voorbereiding op het raadsvoorstel, dat er wat onduidelijkheid was over het raadsvoorstel. De commentaren van de griffie waren, was dat het raadsvoorstel in de bijlage niet compact waren, waardoor dat de vraag eigenlijk niet compleet helder was en er was iets rondom de consultatie in plaats van een raadsbijeenkomst. Wat ik even ga doen, samen met Jurgen, die is hier ook aanwezig, om inhoudelijke vragen te kunnen beantwoorden. Rudi Schepers is helaas in verband met ziekte afwezig. Wij gaan proberen om zoveel mogelijk van uw vragen te beantwoorden, maar het kan zijn dat we er toch schriftelijk op een later moment terug op moeten komen. Even kijken.

Hoe zijn we hier gekomen? Het leek ons goed om eerst even terug, een stukje terug te doen in het proces. Tot 2013 was het budget van het onderhoud op dusdanig niveau dat de bomen bijgehouden konden worden op scenario B. Vanaf 2014 is een bezuinigingsronde gekomen en is gekozen om een budget, wat nu vergelijkbaar zou zijn met zijn scenario D, toe te kennen. Een aantal jaren daarna was het zoeken. Toekenning van extra geld voor de essentaksterfte, extra onderzoeksgeld om geen grote risico's te lopen. In 2022 stopte het budget voor de essentaksterfte en kwamen we daarmee ook op een budget van scenario C. In al die jaren liepen de kosten eigenlijk best wel op. Vanuit de Wet natuurbescherming kwamen kosten erbij, ecologische onderzoek, de

bomenziekte. De kosten voor bomen werden alleen nog maar hoger. In juni 2022 heeft mijn collega Rosalie, oud collega, ik heb haar functie dus overgenomen, een consultatie met jullie gedaan op basis van een startnotitie. Daar hebben een aantal partijen aangegeven een wens te hebben voor een integrale bomenvisie en ook een bepaald scenario, A was dat toen, wel aangegeven. Dat is nooit officieel vastgelegd. Dat is de reden waarom we nu hier ook voor jullie staan met het officiële raadsvoorstel, om het ook verder op te gaan trekken. In 2023 heeft de huidige coalitie er wel voor gekozen om extra budget al toe te kennen, om het in ieder geval op scenario C te kunnen behouden. Dat is hoe wij hier zijn gekomen. Als je dan kijkt naar hoe de scenario's zijn opgebouwd, daar is dus anderhalf jaar aan gewerkt. Onder andere ook met de partijen, die ons goede input hebben kunnen leveren. Anderhalf jaar gewerkt om een bomenprogramma te maken, wat gebaseerd is op een aantal scenario's. Die zijn ook gebaseerd op een aantal draaiknoppen. U kan dus al zien dat die draaiknoppen bij een aantal scenario's toch al helemaal teruggebracht zijn naar nul. Kan je andere keuzes maken? Natuurlijk kan je binnen een scenario altijd andere overwegingen maken, maar grosso modo ligt er nu gewoon een keuze voor op hoofdlijnen waar u voor moet kiezen, zodat wij dat op een later moment ook goed kunnen uitwerken. Welke keuzes zijn dat dan? Bij scenario A, dat gaat dus om, A+, gaat om bedrag van 4 miljoen per jaar. Haalbaar, het huidige bomenbestand in stand kunnen houden, 5000 extra bomen. Met die ambitie kunnen we ook echt bijdragen aan de klimaatbestendigheid en biodiversiteit. Ga je dan terug in scenario A, dan worden het al iets minder bomen die we actief kunnen onderhouden en we hebben beperkte extra bijdrage aan klimaatbestendigheid. De consequentie hiervan is ook geen extra bijdrage aan de biodiversiteit vanwege de simpele reden dat we vanuit dit programma geen extra bomen kunnen plaatsen. Uiteindelijk zijn er altijd wel projecten waar vanuit we dan een extra boom krijgen. Dan krijg je inderdaad ook areaaluitbreiding. Het onderhoudsbudget heeft dan geen geld voor extra bomen. Scenario B, met dat scenario kunnen we het huidige gezonde bomenbestand in stand houden. De consequentie hiervan is dus dat je een beperkte bomenlijst gaat krijgen, vanwege de simpele reden dat dan ook de capaciteit die nodig is om al die duizend bomen ook zo proactief te kunnen beschermen, gewoon niet aanwezig is. Het wordt gewoon voor ons veel lastiger om te verkopen, waarom er zoveel bomen op de bomenlijst zouden staan, terwijl we zelf wat minder daaraan bijdragen. Het geldt overigens ook voor scenario C. Scenario C, dat is dan de situatie zoals die nu zou zijn tot en met 2025. Daarmee kunnen we het huidige gezond bomenbestand in stand houden. Betekent dus inderdaad voor bomen die ziek worden of meer aandacht behoeven worden, dat we daar andere keuzes voor moeten maken. Scenario D staat even tussen haakjes omdat eigenlijk, dit scenario is ook niet uitgewerkt in het bomenprogramma. Ook omdat dit eigenlijk geen mogelijkheid is. Het huidige gezonde bomenbestand zal dan op termijn zelfs eventueel kunnen halveren. Dat is omdat we, je maakt investeringen voor de toekomst, je maakt keuzes ook richting de toekomst en dat zou op termijn ook kunnen betekenen dat je andere keuzes moet maken voor de bomen. Verwachting is dan ook dat dat tot weerstand gaat leiden. Desalniettemin, het college stelt nu voor om het onderhoud te verzorgen op niveau C. Dat is dus al een verdubbeling van het budget wat er officieel formeel voor staat. 650.000 bovenop de 850.000 die er nu is. Dat budget blijft dus staan voor deze, voor dit collegeperiode. Na 2026 wordt het automatisch scenario D. We willen jullie daar op wijzen dat uw keuze nu dus ook al consequenties heeft voor het bomenbestand na 2026. Als u dan uw keuze heeft gemaakt, dan kunnen wij aan de slag met een bomenstructuurplan, bomenlijst,

kapbeleid, bomenboekhouding. Daar komen gewoon een heel aantal elementen, waar ook net al door de insprekers vragen over gesteld worden, die kunnen daar ook wel deels in meegenomen worden. Dat zijn dus allemaal zaken die nog verder uitgewerkt moet worden, nadat u een keuze op hoofdlijnen heeft gemaakt. Dan wil ik daarmee afsluiten.

De voorzitter: Dank u wel. Wie mag ik het woord geven om vragen te stellen? De heer Damen.

De heer Damen: Voorzitter, het verhaal gaat voor een belangrijk deel over geld. Dat is niet zo gek. Nou kom ik in het maatschappelijke businesscase Dordtwijkzone, kom ik een verhaal tegen dat de investering in de Dordtwijkzone die we, waarvoor we 50 miljoen hebben gereserveerd, dat die 250 ton CO₂ besparing moet opleveren. Heb ik een beetje zitten googelen en dan heb je het over 10.000 bomen. Wij hebben 50 miljoen gereserveerd voor het Dordtwijkpark, in de veronderstelling dat er 10.000 bomen gerealiseerd er gaan worden, als je consequent bent. Dat onderdeel, die 10.000 bomen, die ben ik kwijt in de presentatie. Die zie ik niet meer. Dat is vraag een. Twee, wat ik mis in de presentatie en de stukken is een beroep op particulieren. Wij zeggen tegen particulieren wel, je mag niet kappen, maar we doen niks in richting van particulieren met betrekking tot het planten van bomen. Mijn indruk is dat er een groot aantal particulieren, ook mensen die parkeerplaatsen aanleggen waar de warmte zich snel ontwikkelt en waar door het autogebruik CO₂ vrijkomt, dat je die kunt aanspreken op het feit dat ze ook wat moeten doen aan planten van bomen. Als je op vakantie gaat in België, Frankrijk of Italië, dan weet je ook dat je, tenminste in de zomer, dat je je auto onder een boom moet zetten.

De voorzitter: En uw vraag is?

De heer Damen: Mijn vraag is, waarom is dat beroep op particulieren om wat te doen aan het planten van bomen, waarom is dat niet opgenomen?

De voorzitter: Heldere vraag. Mag ik dan mevrouw Suijker ... Kan die daar een antwoord over geven?

De heer Scholten: Kan ik deze microfoon nog gebruiken? Ja? Uw eerste vraag, over het stadspark, dat staat hier eigenlijk los van.

Het stadspark is een project waar inderdaad hoop geld voor gereserveerd is, waar ook extra bomen zijn bedoeld. Dit programma gaat vooral over boomonderhoud van het bestaande areaal, zo zodat we nu hebben. Vandaar dat het nog voor ons nog even twee werelden zijn. Uiteindelijk komen die bij elkaar als het om onderhoud gaat, uiteraard. Voorlopig zijn het even twee andere investeringsbronnen ook.

De voorzitter: Dan de vraag over, er wordt gemist, particuliere inbreng op eventueel onderhoud of planten van bomen. Komt in het stuk niet voor, begrijp ik van de heer Damen.

De heer Scholten: Daar geldt eigenlijk een beetje hetzelfde antwoord voor. Dit programma is vooral gericht op onderhoud van bomen en het onderhoud van ons huidige bomenbestand. Daarin is het wel zo dat bomen in tuinen, die op de bomenlijst

staan, ook kapvergunningsplichtig zijn. Daarvoor geldt voor negen van de tien keer ook een herplantplicht. Dus mochten die bomen moeten worden gekapt, dan geldt daar wel een plicht voor om die weer terug te planten. Een boom terug te planten.

De voorzitter: Oké. Ik hoor de heer Merx slikken, die wil ook even antwoord geven.

De heer Merx: Ja, heel kort. Voorzitter, Dank u wel. Stadspark, daar staan natuurlijk al bomen of er nou 10.000 zijn ... U zegt, dat weet ik niet. Dus er staan al bomen en daar wordt wel van uitgegaan, volgens mij. Niet dat er 10.000 bomen, zo kan ik het mij ieder geval niet herinneren, geplant moeten worden. Dat is uw berekening, zoals u dat zelf berekend heeft.

De heer Damen: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Damen.

De heer Damen: Er wordt aangegeven in het maatschappelijk businesscase, dat er 250 ton CO₂ extra gaat worden afgevangen. Extra. Dat dat doe je niet met de bestaande bomen, want die zit ...

De heer Merx: Of het er nou 10.000 zijn of 5.000 of 15.000, wie weet? Dat is wel een punt van aandacht, ook in deze gemeente. We zijn heel goed in het incidenteel geld uit te geven, maar de structurele lasten zijn we wat minder scherp om. Dat maakt nu wel onderdeel uit van het hele programma waar we in 2026 naar kijken van, luister, als je wat gaat doen, of het dan met bomen is of met wegen, het betekent ook beheer en onderhoud. Dat is net al gezegd, je areaaluitbreiding moet daar echt zorgvuldig in worden meegenomen. Het heeft niet zo heel veel zin om 10.000 of 15.000 of 20.000 bomen te plaatsen als je ze niet kan onderhouden.

De voorzitter: De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Een vervolgvraag. Om te beginnen, hierop aansluitend, is nu in het programma voor de Dordtwijkzone wel of niet voorzien dat de bomen die daar staan en nog geplant worden onderhouden worden? Of is het onderhoud van die bomen ook uit het budget waar we het nu over hebben?

De heer Merx: Zoals net gezegd is, dit is het bestaande areaal van bomen. Daar zijn we van uitgegaan, niet van bomen die nog in de toekomst ergens worden neergezet. Dat moet worden meegenomen in het programma als daar extra ... Stel dat er extra speelgelegenheden komen, dan weten we ook die dingen gaan een keer kapot, die dingen moet een keer vervangen worden, dus daar moet ook geld voor gereserveerd worden.

De heer Van der Meer: Ja, maar de bestaande bomen ...

De voorzitter: De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: De bestaande bomen in die zone, het onderhoud daarvan, moet uit dit budget komen? Als ik het goed begrijp. Dan heb ik nog een vraag ...

De voorzitter: U heeft nog een korte vervolgvraag.

De heer Van der Meer: Namelijk, het gaat in die samenvatting over budgetten tot 2026 en na 2026. Ik ben ook geïnteresseerd in het budget in 2026. Daar is door de spreker ook een vraag over gesteld. Waarom is er in 2026 kennelijk al voor het D-scenario gekozen?

De voorzitter: Wie mag ik daar het woord over ... Mevrouw Suijker?

Mevrouw Suijker-Vreugdenhil: In 2026 gaat het, wordt het regulier budget inderdaad 850. Dat is vanaf 2026 en verder. Dat klopt. Dit klopt dus even niet. Uw conclusie klopt, het valt terug naar 850 vanaf 2026. Uw tweede vraag ... Even herinnering ...

De heer Van der Meer: Het was alleen deze vraag. De vraag was niet of ik gelijk heb, maar de vraag was, waarom het tot die 850.000 beperkt blijft?

De voorzitter: Daar kan de heer Merx antwoord op geven?

De heer Merx: Dank u wel voorzitter. Er is niet voor gekozen om in 2026 minder geld uit te geven. Er is voor gekozen om de eerste jaren extra incidenteel geld toe te voegen, zodat we tot en met 2025 dat niveau C kunnen handhaven. Daarna, het structurele geld, daar vallen we dan weer terug in 2026. Dat is structureel. Dit geld, dat extra geld hebben we, vanuit coalitieonderhandelingen is daar dat extra geld bijgekomen. Dat is, in 2025 wordt daar de laatste euro van uitgegeven van dat extra geld.

De voorzitter: De heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, Dank u wel. Juist over wat er na 2026 gaat gebeuren, daar ben ik wel even benieuwd naar.

U gaf in uw presentatie aan dat de keuzes die wij maken op dit moment voor een bepaald scenario effect heeft, in ieder geval tijdens 2026. Ik kan me enigszins daar iets bij voorstellen, wat dat zou betekenen. Als ik daar wat meer verdieping op zou willen, wat moeten wij, waar moeten wij dan concreet rekening mee houden?

Mevrouw Suijker-Vreugdenhil: Waar u rekening mee moet houden is dat als bomen ziek worden of er is iets mee, dat je andere keuzes gaat maken op basis van het feit dat je vanaf 2026 ook minder budget hebben. Bomen die nu ziek worden die kan je dan nog misschien twee, drie jaar in leven houden. Daarna zullen ze toch gaan verdwijnen. Als je weet dat ze gaan verdwijnen, dan ga je nu ook andere keuzes maken in het onderhoud daarvan.

De voorzitter: Daar wordt over nagedacht. Dat geef ik eerst even het woord aan mevrouw Van Herwijnen.

Mevrouw Van Herwijnen: Dankjewel. Even een vraag over, in het programma wordt aangegeven de huidige situatie, dat is dan scenario C, en de gewenste situatie in 2026. Wat is dan die gewenste situatie in 2026? Is dat dan dat scenario C behouden?

Mevrouw Suijker-Vreugdenhil: Waar staat volgens uw gewenste situatie, want dat wil ik eventjes ...

Mevrouw Van Herwijnen: Pagina achttien, programma huidige situatie en gewenste situatie in 2026 staat er. Dan vraag ik me af, wat wordt dan gezien als gewenste situatie?

De heer Scholten: Met de huidige situatie wordt bedoeld, de scenario's waar we nu in zitten, scenario C. Dat is dus inclusief het extra geld vanuit het politiek akkoord. Dat is op dit moment de situatie zoals die nu is.

De voorzitter: Gaat u maar gewoon verder.

Mevrouw Van Herwijnen: Ja, dank je. Dan staat ernaast staat er dan, de gewenste situatie. Wat wordt door jullie dan gezien als de gewenste situatie?

De heer Scholten: Ik zou zeggen, zo hoog mogelijk.

De voorzitter: Dat is een heel diplomatiek antwoord. De heer Merx.

De heer Merx: Voorzitter, Dank u wel. Dat is dus echt een politieke vraag. Als we het aan onze bomenmensen vragen, dan is A+++ en nog wat plusjes erbij, is de gewenste situatie. Dat is alleen niet mogelijk. Als we allemaal individueel vragen, dan denk ik ook dat we allemaal hoger gaan zitten dan het huidige niveau C. Wat we alleen mee zitten, is dat de financiële middelen beperkt zijn. Dat wat nu in de begroting is opgenomen tot 2026, is waar we het mee moeten doen. Dan vervolgens is, wat is een gewenste situatie? Dat is waar eigenlijk u met elkaar over een discussie moet. Van, wat vinden wij eigenlijk wenselijk? Als je het aan deze mensen vraagt, daarom zie je ze ook echt happen naar lucht bijna, dan is gewoon A+ is nog ...

Dit zijn echt mensen die met hart en ziel elke dag met die bomen bezig zijn. Aan hen deze vraag stellen is ... Ik ben met u eens hoor, want het staat er, dus u stelt een terechte vraag. Ik denk dat het de vraag is die we ook zelf moeten gaan beantwoorden met elkaar.

De voorzitter: Een korte aanvullende vraag, en dan wil ik naar mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Van Herwijnen: Het was eigenlijk geen aanvullende vraag.

De voorzitter: Nog een vraag dan.

Mevrouw Van Herwijnen: Mag het?

De voorzitter: Ja, zeker.

Mevrouw Van Herwijnen: Dankjewel. Dan is, in bijlage drie, is een actielijst opgenomen. Is die actielijst dan ook waar dat budget van 1,8 miljoen voor gereserveerd is? Het tweede deel is, is dat dan om scenario C te kunnen handhaven, die actielijst. Is dat benodigd om daaraan te kunnen blijven voldoen?

De voorzitter: De heer Merx. Ja, mevrouw Van Herwijnen heeft de stukken goed gelezen.

Mevrouw Suijker-Vreugdenhil: Ik kan mij zo voorstellen dat op basis van het scenario die u gekozen heeft, dat een aantal acties die erin staan naar boven of naar beneden bijgesteld worden. Het is wel de bedoeling dat we, volgens mij, elk van die acties aandacht gaan geven. Alleen de mate waarin dat zal natuurlijk afhankelijk zijn van de keuze die u daarin maakt.

De voorzitter: Ja, probeer nog even wat.

Mevrouw Van Herwijnen: Waar het eigenlijk mij om gaat is, in het raadsvoorstel wordt die 1,8 miljoen aangegeven. Dat is niet voor het behoud van scenario C tot 2026, want dat staat in regel erboven boven. Ik ben even benieuwd waar nou eigenlijk precies die 1,8 miljoen voor bedoeld is? Ik dacht eigenlijk voor die actielijst, maar daar krijg ik nog niet helemaal duidelijk het antwoord op.

De voorzitter: Wie weet het wel? De heer Merx? Mevrouw Suijker?

Mevrouw Suijker-Vreugdenhil: Ik heb hem even niet scherp. Heb jij hem scherp?

De voorzitter: We kunnen er ook later nog een keer op terugkomen.

Mevrouw Suijker-Vreugdenhil: Ik denk dat we deze eventjes op een later moment technisch moeten beantwoorden.

De voorzitter: Ja, heel fijn. Heel goed. Mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Kamphuis: Ik vroeg me af, kappen van bomen die meer aandacht behoeven, wat bedoelen jullie met meer aandacht?

De heer Scholten: Helaas worden bomen af toe ziek. We noemde al de essentaksterfte. Die hebben dan onder andere extra zorg, extra aandacht nodig. Ook bij de platanen hebben we massariaziëkte, bij de kastanje hebben we kastanjabloedingsziekte. Zo zijn er nog aantal ziektes die maken dat de bomen ziek worden, versneld achteruitgaan en dus extra aandacht en tijd nodig hebben. Dus ook extra geld.

Mevrouw Kamphuis: Dat begrijp ik. Voorzitter, mag ik een vervolgvraag?

De voorzitter: Zeker.

Mevrouw Kamphuis: Als je al die bomen kapt en er komen er in 2026 geen nieuwe bomen bij, wat betekent dat voor de hittestress die dan in de stad komt en de klimaatbestendigheid?

De heer Scholten: We hebben er niet aan gerekend, maar dat zal niet ... We zeggen altijd, dat zal gaan verslechteren. Dat is wel duidelijk.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Dank u voorzitter. Mijn buurman aan deze vergadertafel, mijnheer Damen, vertrouwde mij zojuist even toe dat hij vier grote bomen in zijn tuin heeft en jaarlijks qua onderhoud daar zo'n 167 euro voor kwijt is. Wat ons even op de gedachte bracht van, is het onderhoud van de gemeente, van de bomen, is daar nog een slag te slaan? Kunnen we het efficiënter? Het mannetje van mijnheer Damen, of andere bedrijven inschakelen. Zit daar nog ruimte? Is er nog, zeg maar, als je het op een andere manier aanbesteedt of andere manier gaat doen, kunnen we dan voor hetzelfde geld, meer onderhoud, meer bomen behouden?

De voorzitter: Mevrouw Suijker.

Mevrouw Suijker-Vreugdenhil: Op dit moment is het zo dat wij gemiddeld per boom 32 euro kwijt zijn. Dus dat is eventjes ... Dat is natuurlijk erbij gerekend dat er een heel aantal bomen gewoon gezond blijven en weinig aandacht behoeven en andere bomen behoeven meer aandacht. Zeker bomen die in de, wat ouder, wat groter zijn, die behoeven vaak wat meer aandacht en kosten dus ook meer. Ik ben niet verbaasd van dat bedrag. Uiteraard proberen we zo efficiënt mogelijk het geld uit te besteden, dus daar zal in aanbestedingen sowieso zo goed mogelijk rekening mee gehouden worden.

De voorzitter: Helder. Wie heeft er nog een verduidelijkende vraag? De heer Wringer.

De heer Wringer: Dank voorzitter. Het college heeft vanuit het politiek akkoord geld beschikbaar gesteld voor scenario C. Er zit geen financieel plan bij voor als de raad kiest voor scenario B of A of A+. Waar denkt het college dat geld dan vandaan te halen als de raad kiest voor B of A of A+?

De heer Merx: Ik denk dat het college de vraag gaat stellen, waar gaat u het geld vandaan halen, als u kiest voor scenario A, B of welk scenario dan ook. Het college is gehouden aan de begroting en de begroting geeft dit geld en dit kunnen wij daarvoor doen. We hebben zo goed en zo kwaad mogelijk inzichtelijk gemaakt via deze scenario's om te laten zien, zodat u volledig bent geïnformeerd, wat zijn de mogelijkheden en welk prijskaartje hangt eraan? Dan is het uiteindelijk ook weer aan de raad om te zeggen, dat vinden wij niet genoeg en wij willen naar scenario weet ik veel wat. Daar hebben wij zoveel geld voor over. Dan zult u ook moeten aangeven, bij de begrotingsbehandeling, waar gaan we dat vandaan halen? Dat eigenlijk. Dat is een simpel antwoord. U kunt het mij wel vragen, maar ik ga het niet uit het speelbudget halen. Ik ga het niet uit het biodiverse groene budget halen. Ik ga het niet uit het sportbudget halen. U gaat van mij geen voorstel zien, met alle andere dingen die u ook allemaal belangrijk vindt, waar wij dat geld vandaan halen. De uitdaging ligt echt bij u.

De voorzitter: Mevrouw Suijker.

Mevrouw Suijker-Vreugdenhil: Ik heb een antwoord op de vraag over 1,8 miljoen. We werken heel snel hier. Die 1,8 miljoen die beschikbaar, die we u vragen om beschikbaar

te stellen, komen uit het politiek akkoord voort. Als je dat gedeeld over vier jaar, dan kom je op drie jaar op 650 en een jaar op 500.000, uit mijn hoofd, uit. Die vragen we u dus beschikbaar te stellen voor de periode van 2022 tot 2026. In het oude besluit stond dan ook de begroting 2023 overeenkomstig te wijzigen, maar dat besluit kan u natuurlijk nu niet meer nemen. U wordt voorgesteld om nu de begroting in ieder geval van 2024 tot 2027 conform te wijzigen en de kosten die in 2023 al betaald zijn, 650.000 in 2023, die worden in het jaarverslag meegenomen en zou u daarin moeten accorderen.

De voorzitter: Oké, Dank u wel. De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Over het geld komen we nog wel te spreken. Aan de kant van, daar halen we het vandaan. Ik wil het ook over de kosten graag hebben, want die bomen hebben allerlei functies. Dat hebben de insprekers duidelijk gemaakt. Dat heeft de heer Merx duidelijk gemaakt. Dat gaat over biodiversiteit, het gaat over CO₂-afvang, het gaat over hittestress, het gaat over de leefbare stad en ga zo maar door. Als we inleveren op de kwaliteit van het bomenbestand of op de omvang van het bomenbestand, jullie hebben er niet aan gerekend wordt gezegd, maar mijn vraag is toch, is er een beeld te geven van wat de kosten dan zijn als je dat niet doet? Dat zijn wel kosten waar we als gemeente en als gemeenschap mee te maken krijgen. Misschien op iets langere termijn, maar we zijn eigenlijk geen knip voor neus waard als we daar niet op anticiperen.

De voorzitter: Dat kost ook geld, die knip. Wie heeft daar een antwoord op? Als de vraag te technisch is, dat kan ook, die kan ook weer later of misschien over vijf minuten krijg ik een belletje ... Nu serieus, het kan te ingewikkeld zijn op dit moment.

Mevrouw Suijker-Vreugdenhil: Kan u kan de vraag even compact herhalen?

De heer Merx: Ik ben net geholpen. U bedoelt, als wij nu niet dat geld uitgeven, dan ga je later de rekening betalen. Ja, dat klopt. Dat is wat we nu hebben ervaren door heel veel jaren op scenario, dat wisten we toen niet dat dat zo heette, maar op scenario D te gaan zitten. Daar betalen we nu eigenlijk gewoon rekening.

De heer Van der Meer: Nee, dat snap ik.

De voorzitter: De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Een vervolgvraag dan aan de wethouder, of hij het op zijn minst een valide overweging vindt om bij de besluitvorming over dit plan mee te nemen?

De heer Merx: Dat hebben we ... Ik zal het nog even na moeten lezen, maar volgens mij hebben we dat ook opgeschreven of in ieder geval in 2022 ook gemeld. Zojuist is het ook gemeld dat we door heel lang op het scenario D te zitten, dat we nu eigenlijk bezig zijn met een soort van inhaalslag om nog te redden wat er te redden valt. Om het zo maar even wat dramatisch te melden. Uw aanname is volledig terecht. Alleen nogmaals, en dat klinkt heel flauw, ik ben het echt helemaal met u eens als u dat denkt, ik en wij hebben te doen met de middelen die ons ten dienste staan en daarvoor moeten we het doen. U heeft wel gelijk, op moment dat we, dat is het angstscenario bij de Bomenridders, stichting DE STAD, bij wie dan ook, dat we in 2026 terugvallen in scenario D.

De voorzitter: We zijn bezig met beeldvorming, dus dat wordt allemaal steeds duidelijker, hoe ernstig het is. Ik geef er even een lading aan, maar goed. De heer Van der Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Voorzitter, nog een vraag. Net op de vraag, en mevrouw Suijker gaf er ook antwoord op van, als we hiertoe besluiten, wat gaat u dan nog doen zolang we nog in scenario C zitten? Gaan we met die oude bomen daar toch wel een beetje op anticiperen, wetend dat we naar D toegaan? Dan heb ik de vraag, moet dat nou echt? Want, ik weet ook, wij gaan, onze wethouder financiën heeft ook gezegd dat 2026 soort financieel ravijn wordt. Dat wordt breder gezegd. We gaan dit jaar met zijn allen ook nog de financiële discussie voeren. Er zal op enig moment, mag ik hopen, ook nog eens een nieuw kabinet komen. Je weet ook niet hoe het met het gemeentefonds allemaal nog echt gaat lopen in 2026. Kortom, kunnen we ook niet tegen elkaar, met elkaar zeggen, tot met 2025 voeren we gewoon scenario C. Als we een ander scenario met zijn allen kiezen, geldt daar dezelfde vraag voor. Voeren we gewoon uit alsof het C blijft. Pas in 2025, of als we duidelijkheid hebben hoe het echt gaat worden in 2026, na de hele discussie die we hier in de raad gaan voeren over de bezuinigingen en ook een nieuw kabinet en het gemeentefonds, dan pas gaan we het aanpassen naar rampscenario, noemt de wethouder dat, D.

De voorzitter: Dat is een mooie veronderstelling. Ik weet niet of u daar een antwoord op kunt geven. Aan de andere kant is dat natuurlijk ook een politieke keuze die gemaakt gaat worden, dus mogelijk dat we die in overweging meenemen straks bij de oordeelsvormende bespreking. De heer Merx wil ons daar alvast iets over meegeven.

De heer Merx: Puur vanuit efficiency en vanuit de techniek is het antwoord wat mevrouw Suijker zojuist gaf het antwoord wat vanuit de deskundigen wordt geven. Als je nu weet dat je in 2026 terugvalt naar scenario D, ga je nu niet investeren in bomen die je in 2027 kan gaan kappen. Dan kun je dat geld beter uitgeven aan bomen, die je zegt van, als we er nu in investeren, dan blijft die nog tien of twintig jaar staan. Dat is een puur economische efficiency-afweging. Als je wat u zegt doet, kan ook, maar dan loop je de kans, dat is een risico wat je neemt, dat je zegt, we hebben een desinvestering gedaan. We hebben geïnvesteerd in bomen, waar nu de zaag in moet.

De voorzitter: We hebben nog tijd voor een vraag. Mevrouw Van Herwijnen.

Mevrouw Van Herwijnen: Dankjewel. Eigenlijk even een beetje op het vervolg van het antwoord wat u gaf, wat de wethouder gaf op de heer Van der Meer over wat voor consequenties het heeft als wij bij dit scenario blijven. Eigenlijk daar nog verder naar kijkend, wat voor consequenties kan hebben voor bijvoorbeeld klimaatadaptatie. Is daar vanuit die afdelingen ook al over geadviseerd?

De heer Merx: Niet in die mate dat we daar hele technische berekeningen op los hebben gelaten, maar zoals juist ook al gezegd, we weten gewoon dat hoe meer kroonvolume je hebt, hoe beter het is voor de klimaatadaptatie, biodiversiteit en ga zo maar door. Wateropname. Dat is eigenlijk een natuurwet en dat hebben we niet uitgerekend per boom. Er zullen beslist berekeningen voor zijn. Dat is gewoon een natuurwet eigenlijk.

De voorzitter: Oké, dank u allemaal. We gaan even naar een afronding toe. De vraag is nu aan de commissie, heeft u voldoende informatie om of het voorstel zoals het nu

voorligt, gewoon te zeggen van, oké jongens, met de informatie die we hebben, dat gaat we zo doen. Of zegt u van, nee, we kunnen een volgende commissievergadering, dat zal dan 13 februari zijn, een oordeelsvormende commissie te hebben. Dat laatste? Dan wil ik wel graag even wat politieke vragen. Een is voldoende al. De heer Van der Meer heeft een mooie politieke vraag.

De heer Van der Meer: Daar wil ik wel een poging toe doen. Of het huidige voorstel voldoende ruimte vindt en biedt voor een toekomstbestendig bomenbeleid?

De heer Damen: Voorzitter, ik denk dat we altijd te weinig doen. Ik vind dat we daarom ook moeten bespreken hoe we particulieren, bedrijven, particuliere huishoudens kunnen stimuleren om meer te doen aan het planten, bijhouden van bomen.

De voorzitter: Dat is een hele goede vraag. De heer Van der Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Voorzitter, toch aanhakend op mijn vraag van net, dat we toch met elkaar moeten beoordelen of we echt al willen voor gaan sorteren op scenario D of dat we misschien toch de keuze maken in de hoop dat het niet nodig is. Dat we er ook niet op gaan voorsorteren.

De voorzitter: Mooi. We hebben nu drie politieke vragen die we, wat zei ik niet, 13 februari in ieder geval zullen gebruiken om een mooi oordeelsvormende commissie te hebben. Mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Kamphuis: Ik had nog een vraag, als het mogelijk is?

De voorzitter: Dat is niet meer mogelijk. We hebben al afgesloten wat dat betreft. Het is natuurlijk altijd mogelijk, als u nog vragen heeft, om die schriftelijk te stellen. Dan zal iedereen zeer bereidwillig zijn om ze te beantwoorden. Ik wil u allen danken voor uw aanwezigheid. Ook de mensen op de tribune en de sprekers. Aan de mens aan tafel, neemt u alstublieft uw flesjes, glazen, kopjes mee naar de counter. Dank u wel.

5. Raadsinformatiebrief over Ontwerpbestemmingsplan Maasterras 2023 - Raadsinformatiebrief

Voorzitter: De heer Struijk
Raadsgriffier: De heer Den Boer
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Dhr. Bootsman (GroenLinks)
Dhr. Damen (PvdA)
Dhr. Gündogdu (Op ons Eiland)
Dhr. Den Hartog (GroenLinks)
Mevr. De Heer (Forum voor Democratie)
Mevr. Van Herwijnen (Partij voor de Dieren)
Dhr. In 't Veld (VSP)
Mevr. Jager (Beter Voor Dordt)
Mevr. Kamphuis (SP)

Mevr. Koene (Gewoon Dordt)
Dhr. Kolkiliç (DENK)
Dhr. Van der Kruijff (CDA)
Dhr. Laban (ChristenUnie/SGP)
Dhr. Van Leeuwen (Fractie Van Leeuwen)
Dhr. Noldus (VVD)
Dhr. Roggekamp (Gewoon Dordt)
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Overige aanwezigen:

Dhr. Roelf Bollen (strategisch stedenbouwkundige, Gemeente Dordrecht)
Dhr. Buitenhek (programmadiirecteur Stadsas Dordt)
Dhr. Kramer (senior projectmanager Maasterras)

Portefeuillehouders: wethouder M. Burggraaf, wethouder R. van der Linden

De voorzitter: Goedenavond, beste mensen. Ik heet u allen hartelijk welkom. Dat is in de eerste plaats u als raads- en commissieleden. Vervolgens wethouder Van der Linden. Ik had graag welkom geheten wethouder Burggraaf. Dat hij er niet is, is geen desinteresse, maar er zijn oordeelsvormende vergaderingen in andere zalen aan de gang. Daar is zijn aanwezigheid ook vereist. Ik heet welkom degenen die vanavond vanuit de ambtelijke ondersteuning het een en ander gaan laten horen. Gewoontegetrouw ga ik iedereen vragen zich voor te stellen voor het verslag. Ik ga maar rechtsom, dus ik begin met de griffier.

De heer Den Boer: Marc de Boer, commissiegriffier.

Mevrouw Van Herwijnen: Irma van Herwijnen, Partij voor de Dieren.

De heer Roggekamp: Erik-Jan Roggekamp, Gewoon Dordt.

Mevrouw Koene: Irene Koene, Gewoon Dordt.

De heer Damen: Leo Damen, Partij van de Arbeid.

De heer Gündogdu: Aydin Gündogdu. Op ons Eiland.

De heer Van der Kruijff: Wim van der Kruijff, CDA.

De heer Laban: Vincent Laban, ChristenUnie/SGP.

Mevrouw De Heer: Betsy de Heer, Forum voor Democratie.

De heer Van Leeuwen: Van Leeuwen, Fractie Van Leeuwen.

De heer Noldus: Robin Noldus, Dordtse VVD.

De heer Den Hartog: Paul den Hartog, GroenLinks Dordrecht.

De heer Bootsman: Nick Bootsman, GroenLinks Dordrecht.

De voorzitter: Mevrouw Kamphuis, die gaat met mijn toestemming ook even een mededeling doen.

Mevrouw Kamphuis: Meta Kamphuis, SP Dordrecht. Wij zien zoveel problemen met dit bestemmingsplan dat wij eerstvolgende raadsvergadering een motie gaan indienen aan het college van B&W, om de plannen in te trekken en met realistischer plan terug te komen. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Waarvan akte, hij wordt genoteerd. We gaan naar de volgende.

De heer In 't Veld: Richard in 't Veld, VSP.

De heer Wringer: Jan-Willem Wringer, Beter Voor Dordt.

Mevrouw Jager: Ineke Jager, Beter Voor Dordt.

De heer Kolkiliç: Masum Kolkiliç, DENK.

De heer Buitenhek: Ronald Buitenhek, programmadirecteur Stadsas Dordt.

De heer Van der Linden: Rik van der Linden, wethouder.

De voorzitter: Mijn naam is Leen Struijk en ik mag vandaag deze club voorzitten. Uiteraard heet ik ook nog van harte welke degenen die achter mij zitten en die ik voor mij zie en de kijkers thuis. Goed, korte toelichting op de reden van deze vergadering. Het bestemmingsplan Maasterras dat is, voor Dordtse begrippen in ieder geval, een groot en uniek en complex geheel. Het is belangrijk dat de besluitvorming hiervan en hierover goed wordt voorbereid en dat dit omvangrijke dossier ook goed door de raadsleden doorgrond kan worden. Het bestemmingsplan gaat daarom de komende maanden een aantal keren in onderdelen beeldvormend geagendeerd worden. Een concrete planning hiervan, die ligt in de agendacommissie voor 13 februari. De beeldvormende vergadering van vanavond is dus de eerste in een hele reeks. Er is een technische briefing over twee onderwerpen. In de eerste plaats het stedenbouwkundig masterplan en de omgevingseffectrapportage. U zult vandaag een aantal keren het woord OER tegenkomen. Dat is dus die omgevingseffectrapportage. Dat in relatie tot de agenda 2030, want daar komen deze plannen allemaal vandaan. Het tweede waar we het over gaan hebben dat is, hoe ziet het proces er de komende tijd uit? Dat bepaalt voor een deel zelf. Over welke deelthema's uit het bestemmingsplan, over welke bijlagen bij het bestemmingsplan, wil de commissie zich in de komende maanden nog verdiepen? Er wordt vanavond ook van u, aan u gevraagd, kom alsjeblieft met voorstellen, met ideeën van, daar zouden we graag op die manier onze kennis nog eens een keertje willen verdiepen. In deze vergadering krijgen we zo meteen een introductie door de heer Buitenhek, de projectdirecteur die zich net voorgesteld heeft. Peter Kramer die gaat als projectmanager over de OER ons voorlichten. Roelf Bollen, de stedenbouwkundige, die gaat over het stedenbouwkundig masterplan het een en ander zeggen. Vervolgens krijgen we nog de afronding over het proces en de thema's voor verdieping. Als dat alles achter de rug is, dan zullen we ook nog met een conclusie komen. Wat gaan we met deze RIP doen? Ik ga het woord geven aan de heer Buitenhek, maar eerst aan mevrouw Koene, want die steekt haar vinger op.

Mevrouw Koene: Sorry voorzitter. Even. Het is een raadsinformatiebrief, dus die kunnen we uiteindelijk ooit een keer te kennisneming hebben. De raadsinformatie brieven bespreken we normaal gesproken ook helemaal niet.

De voorzitter: U heeft helemaal gelijk. Ik ga straks dus ook vragen of die ter kennisname naar de raad kan. We hopen vurig van wel, want anders zou deze brief met de 40 bijlagen iedere keer onze agenda vervuilen. Dat willen we natuurlijk ook niet. Nog een opmerking?

Mevrouw Koene: Over die 40 bijlagen, vind ik ook niet kunnen. Maar goed.

De voorzitter: Misschien dat vanavond uitgelegd wordt waarom het zoveel zijn en ook hoe we daar op een wat behapbare manier in de toekomst mee om hopen te gaan.

Ik kan u alvast verklappen dat dat echt gaat gebeuren. Meneer Buitenhok, aan u het woord. Degenen overigens die er de vorige keer waren, we gaan het op dezelfde manier doen. De presentatie, een paar sheets, die gaan gewoon achter elkaar behandeld worden en dan komt er een sheet met het woordje vragen erop. Dan kunt u vragen stellen en daarna komt er een volgende ronde. Dus niet per sheet vragen stellen, want dan wordt het een beetje een chaos.

De heer Buitenhok: Dankjewel. Goedenavond. Zoals de voorzitter aangaf, hebben wij een presentatie voor u gemaakt als raad om u te informeren over het proces van het ontwerpbestemmingsplan en de documenten die erbij staan. Ik heb voor degenen, op mijn stoel ligt daar, of op mijn tafel ligt daar, de hele stapel van stukken die wij ingediend hebben. Daar is ook de RIP aangekondigd. Wij zullen aan het eind voorstellen om een paar onderwerpen met u te verdiepen en ook een vraag te stellen aan u of u zelf nog onderwerpen heeft waar u verdieping in wil zoeken? Omdat anders, het werd net al even gememoreerd, de doorlooptijd die we hebben en de hoeveelheid vragen die daaruit kunnen zijn best wel een grote omvang hebben. Even de agenda, wat we vandaag willen doen. Ik neem u mee in een paar sheets van waar we vandaan komen en wat de uitdagingen waren om nog even het geheugen op te frissen. Daar ook de doelstellingen en de kernwaarden die u met ons meegegeven hebt met betrekking tot de besluitvorming over de visie die u gedaan heeft. Dan neem mijn collega het over om het ontwerpbestemmingsplan en het proces wat we daarin gelopen hebben. Nogmaals, dan komen we bij het stedenbouwkundig plan, masterplan. Vooral de kwaliteit. Daar waren de afgelopen keren ook wat vragen over van, hoe kunnen we de kwaliteit borgen? We hebben eigenlijk uit deze hele stapel de onderwerpen gepakt waar wij van dachten dat u de meeste interesse getoond had in de afgelopen keren. Daarna gaan we even toe naar de strategieën die wij lopen om zo'n plan in zijn totaliteit ook uit te kunnen voeren. Hiermee is eigenlijk de belangrijkste vraag van de avond, waar u in betrokken wil worden de komende maanden en welke vergaderingen via de agendacommissie we dan moeten organiseren? Dit nog eventjes een terugkoppeling voor de meeste wel bekend over de stadsas. Dat is eigenlijk de as die door heel Dordrecht loopt. We hebben hier aan de linkerkant nog even aangegeven welke onderwerpen er in de stadsas zitten. Dat is, we beginnen met de MIRT-verkenning en we hebben een drietal gebiedsontwikkelingen zitten daarin. Een daarvan is Maasterras, de gebiedsontwikkeling rondom het hoofdstation. Dat is in deze ontwikkeling. En de gebiedsontwikkeling van het Leerpark. Die zit aan die kant. Tevens zit er nog een ruimtereservering voor de toekomst na 2045.

Het termijn voor het Maasterras, wat we de afgelopen maanden met u gedaan hebben, de uitkomst en de uitgangspositie was de ontwikkelvisie. Die hebben we netjes doorgelopen in 2022 en 2023 om het ontwerpbestemmingsplan uit te werken. Dat hebben we afgerond, eind vorig jaar in het college. Het college heeft op 21 december het bestemmingsplan ook inzage gelegd. Die inzagelegging loopt tot en met eind van deze maand. Wij zijn nu in het proces van het vaststellen van het bestemmingsplan en alle informatie die daarvoor nodig is, zodat de raad een ordentelijke besluitvormingsprocedure kan doorlopen. Daarom hebben we nu even de raadsessies erbij gezet en we gaan hopen hopelijk vanavond ook nog even de thema's uitdiepen die de komende maanden op uw agenda komen te staan. De uitgangspunten hebben wij met het college doorlopen.

Die hebben aangegeven van, dat we in lijn met de ontwikkelvisie en de visie die u vast heeft gesteld, om daar een hoogstedelijke invulling te doen. Die presentatie hebben we al een keer hier een in uw commissie gegeven. We hebben daar de opdracht meegekregen vanuit het college om daar STOMP groen en duurzaamheid aan toe te voegen. Zodoende een combinatie te maken op een hoog kwaliteitsniveau, waarin mobiliteit en bereikbaarheid ook een item is. Om de wijk zo goed mogelijk bereikbaar te maken, maar wel dat parkeren op een goede manier geregeld wordt en dat bereikbaarheid voor fietsen en voetgangers eigenlijk de hoofdmoot krijgen. Dan hebben we ook aangegeven de vorige keer welke uitdagingen er nog liggen. Dat is vooral hoe we met de Brugweg omgaan, het emplacement stamlijn, het busstation, maar ook het Duivelseiland, met betrekking tot de geluidszonering. Voor fase twee de afritten van de A16 en de landschapsbrug. Die zaken hebben we de vorige keer eigenlijk ook genoemd. Daarom hebben we deze presentatie ook, om ook even u nog naar voren te halen, over welke onderwerpen u straks misschien nog wat nader geïnformeerd moet worden als u moet kiezen uit die hele groot stapel. Hier hebben we ze nog eventjes voor u op een rijtje gezet, op een kaartje. Hier ziet u diezelfde punten staan, maar dan in een kaartje. We hebben hier aangegeven we voor fase een en twee, daar zijn we nu, het stedenbouwkundig masterplan, wordt vanavond ook de presentatie over gehouden. Voor fase een zijn we in het ontwerpbestemmingsplan bezig. Fase een is deze fase hier. Alles aan de bovenkant van de A16. Fase twee en drie, die pakken we nu op om een nieuw omgevingsplan. Daar is het start al mee gemaakt, om een omgevingsplan te maken. Daar hebben we bouwfase drie. Hadden we ook de afspraak gemaakt dat dat ook de zoeklocatie zou kunnen zijn voor de woonwagenerpositionering die nu hier in M5 in fase een zit. Zodoende hebben we geprobeerd op deze tekeningen ook de opmerking die u vorige keer als raad meegegeven heeft, om die in een keer te verwerken en ook deze keer ook zo te presenteren. Dit was het makkelijkste deel van de avond, want dit was namelijk eventjes een herhaling in een hele korte doorlooptijd voor degenen die misschien de vorige keer er niet bij waren.

De voorzitter: Volgens mij was mevrouw Kamphuis net iets eerder.

Mevrouw Kamphuis: Dank u wel voorzitter. Ik zag bij de eerste slide dat de bewoners niet mee worden genomen bij de uitdagingen. Waarom is dat? Want die zie ik nergens terug.

De voorzitter: U moet inderdaad die vraag niet stellen aan die mijnheer, denk ik. Het is vanavond een technische sessie, het is beeldvormend. Ik stel voor dat we naar mijnheer Bootsman gaan.

De heer Bootsman: Dank u wel. De vraag die ik heb gaat over de uitdagingen die op het lijstje staan. Dan vooral de technische haalbaarheid daarvan. Ik vraag me af dat ... Stel je voor dat een uitdaging, bijvoorbeeld de brug als voorbeeld, dat dat toch niet lukt. Dat dat een te grote uitdaging blijkt. Welke gevolgen heeft dat dan voor het plan zoals het nu voorligt?

De voorzitter: Die vraag die mag wel beantwoord worden, denk ik.

De heer Buitenhek: Dat zal een flinke uitdaging zijn. Daarom hebben we ook voor de uitdaging ... Ik kan ze er misschien nog eventjes bijhalen. Dat is deze. We zijn nu op het niveau van I&W, ministeries van I&W en BZK, zijn nu afspraken gemaakt. Wij zitten regelmatig rond de tafel om gezamenlijk deze zaken, dat zijn publiek oplossingen en die moeten georganiseerd worden om aan de woningbouw te kunnen beginnen. De vraag is of een van deze lukt? Op moment dat een van deze dingen niet lukken, dan zullen we het programma wat daar ligt aan moeten passen. Daar zijn alle politieke, of sorry, alle bestuurlijke publieke partijen, zijn het daar met elkaar over eens. Die weten ook de urgentie die hier speelt om dit op te lossen.

De voorzitter: Dank voor de beantwoording. Mijnheer Laban heeft ook een vraag, en daarna mevrouw Van Herwijnen.

De heer Laban: Dank u wel voorzitter. Wat mij even opviel in de vorige slide, was dat er in fase een, vorige week hebben we het erover gehad in de commissievergaderingen, er natuurlijk het woonwagencamp is in fase een. Ik hoorde u zeggen dat daar een zoekgebied is een fase drie. Om fase een te kunnen ontwikkelen, denk ik dat het woonwagencamp opgeheven moet worden. Waar blijft dat in de tussentijd?

De voorzitter: De heer Buitenhek.

De heer Buitenhek: Zoals vorige keer ook aangeven is door de commissie, is dat daar pas gestart mag worden met een onderdeel van fase een als het integraal opgelost is. Dat houdt dus in, de woonwagencampbewoners geeft u even als voorbeeld, die kunnen pas verplaatst worden als er ergens anders een overeenkomst is gekregen over een nieuwe plek. Het is niet zo dat de woonwagens weggaan zonder dat er een nieuwe plek is. We zullen ook niet in de tussentijd daar een oplossing voor moeten doen. Er moet een eindbeslissing en er moet een eindoplossing liggen voordat ze hier in fase een kunnen worden.

De voorzitter: Mevrouw Van Herwijnen was eerst.

Mevrouw Van Herwijnen: Nog eventjes terugkomend op die uitdagingen en het antwoord dat u daarover gaf. Als het plan dan aangepast zou moeten worden omdat een van de uitdagingen niet door zou kunnen gaan, wordt dan de raad weer daarvoor in gebracht? Wordt het dan weer voorgelegd aan de raad?

De heer Buitenhek: Ja, natuurlijk. Want, laat ik zeggen, dat is een afwijking van uw kaders die u aan mij en aan de organisatie meegegeven heeft. Op moment dat de kaders daarvan afwijken, dan rapporteer ik hierover terug namens het college in de commissievergaderingen.

De voorzitter: Mijnheer Damen.

De heer Damen: Voor mij is nog niet helemaal duidelijk wanneer besloten is de woningbouw op de Weeskinderendijk-Oost weg te laten halen? Of dat nu ook een kader is dat al is meegegeven door de raad?

Als dat niet het geval is, wat heeft het dan voor zin om over een aantal zaken met al die instituten, zoals ProRail en die andere clubs, te overleggen als je nog niet weet wat de raad wil dat er met die Weeskinderendijk gebeurt?

De voorzitter: In zekere zin, mijnheer Damen, is de vraag beetje hetzelfde als die wat als de brug, wat als, enzovoort. Dus mijnheer ...

De heer Damen: Niet helemaal. Het verschil is dat, wat als de brug dit of dat, dat is een technische zaak. De keus om de Weeskinderendijk wel of niet te amoveren of te slopen of hoe dat heet, dat is een vraag aan de raad. Dat kan technisch consequenties hebben, maar dat is ook heel sterk een politieke vraag.

De voorzitter: Daar hebben we het eerder al over gehad. Volgens mij is gewoon ...

De heer Damen: Is daar een kader voor vastgesteld?

De heer Buitenhek: Zal ik daar kort op antwoorden? Laat zeggen, de vraag ten opzichte van de visie en dit plan, legt het college u de vraag voor om daar een keuze over te maken. Daar zijn, daar is deze procedure voor. Het college geeft aan, wij nemen Weeskinderendijk-Oost, nemen wij mee in de planontwikkeling en u moet straks medio dit jaar een besluit nemen of u dat overneemt of niet? Dan is er pas wat te doen. Vandaar dat we de vorige keer ook een presentatie gehouden hebben over de WVG. We hebben voorgenomen om dat te doen maar we hebben daar een passieve houding in, omdat er nog geen definitief besluit is genomen door de raad. Dus ik hoop dat ik u daarmee voldoende heb ...

De voorzitter: Mijnheer Damen, u heeft een vervolgvraag?

De heer Damen: Graag voorzitter. Dat heeft wel consequenties wat je bespreek met ProRail en al die andere partijen.

De voorzitter: De heer Buitenhek.

De heer Buitenhek: Dat dan weer niet, laten we zeggen. Het is wel een onderdeel van het plan, maar dat is net zo onderdeel als bijvoorbeeld het rangeerterrein. Je gaat straks afpellen, dat gaf die mevrouw net aan, als er bepaalde dingen niet lukken. Dan wordt het plan anders en dan kom ik bij, dan komt het college bij u terug om te zeggen, dat en dat is niet gelukt. Daarmee passen we het plan aan en dat zijn de consequenties. U kunt straks zelf, bij de voorleggen van het college naar uw raad toe, kunt u zelf bepalen over de zaken waar u over gaat en over de onderhandelingsresultaten met de andere partijen. Daar kunt u dan een eindbeslissing overnemen.

De voorzitter: Dank u wel. Tot zover, mijnheer Buitenhek. Wat mij betreft lijkt me dit voldoende, maar de heer Bootsman is het daar niet mee eens. Ik stel voor dat dit de laatste vraag is, want dit was de introductie. Het echte werk moet nog beginnen.

De heer Bootsman: Heel kort. Ik heb een naar aanleiding van dit praatje. Is er een reden dat de Weeskinderdijk-Oost niet is ingekleurd? Die lijkt me gewoon wit op het plaatje. Dat viel mij net op, dus vandaar ...

De heer Buitenhek: Dat is geen reden.

De voorzitter: Mijnheer Buitenhek.

De heer Buitenhek: Heeft geen speciale reden.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Tot zover. Dan stel ik dat de heer Kramer verdergaat met de omgevingseffectrapportage.

De heer Kramer: Ik mag u wat meer vertellen over het ontwerpbestemmingsplan en de OER. Het doel met name is vanavond, om toe te lichten welke processen hebben we gelopen om tot die OER komen. Vrij technisch instrument. Wij willen eigenlijk vooral meenemen even van hoe die systematiek is opgebouwd en welke gevolgen dat ook weer heeft voor het bestemmingsplan. We zijn niet met een blanco vel begonnen, we hebben een aantal kernwaarden meegekregen. Daar heeft Ronald net ook al naar verwezen. Enerzijds, bepaalde ambities en de doelstellingen ten aanzien van energieneutraal, klimaatbestendig, Dordt als gezonde stad. Ook vanuit de omgevingsvisie die eerder de u is vastgesteld. Daarnaast een aantal kernwaarden, het bereikbaar maken van de Maas vanuit het Maasterras, verbinding maken met bestaande woonbuurten en ook een hoogstedelijk milieu maken waarin we veel woningen gaan toevoegen in het gebied. Het ontwerpenbestemmingsplan, heeft Ronald net al verwezen, vanaf 21 december door het college geaccordeerd en ligt nu ter inzage en is een bestemmingsplan onder de Crisis- en herstelwet. Goed nog om te vermelden, ook in het eerdere plaatje van de verschillende velden, het bestemmingsplan gaat over M1 tot en met M5. De OER heeft een bredere reikwijdte en gaat ook al over fase twee, dus brengt eigenlijk ook al die omgevingseffecten voor dat gebied in beeld. Dat geldt ook voor het stedenbouwkundig masterplan. Dat zit ook op fase een en twee, Voor het bestemmingsplan als vertrekpunt ook genomen, kijken waar die flexibiliteit ook zit. We zitten in een vrij beginfase van de planvorming. Je wil ook even kijken van, waar zit die flexibiliteit in? Dat is ook het vertrekpunt. Voor die OER, is belangrijk instrument geweest ook als basis voor dat bestemmingsplan. OER heeft enerzijds een toetsend karakter. Kijken van, welke omgevingseffecten zijn er? Wat voor gevolgen heeft dat? Welke belemmeringen levert dat ook op? Anderzijds is het ook nadrukkelijk een instrument geweest wat heeft geholpen bij de planvorming. Dus, wat is er wel of niet mogelijk? Eigenlijk samen, is de OER een belangrijke basis ook geweest, zowel voor het bestemmingsplan als voor het stedenbouwkundig masterplan. Daar zijn eerder, is ook gepresenteerd, voor de zomer een aantal alternatieven uit voorgekomen. Behoudend groen en gezond en hoogstedelijk. Die zijn getoetst en dat heeft uiteindelijk geleid tot een voorkeursalternatief of voorkeursvariant. Dat komt omdat al die andere alternatieven niet die optimale kwaliteit hadden en daarmee gekeken is van, waar kunnen we

optimaliseren? Dat heeft geleid tot de voorkeursvariant. Hier is ook een proefverkaveling van die voorkeursvariant. Uitgangspunten die gehanteerd zijn, links onderin.

Weer die hoogstedelijk, dus vanuit college ook die opdracht om te kijken van, kunnen er een groot aantal woningen worden toegevoegd aan het Maasterras? Aantal principes die daar ook voor zijn gebruikt. STOMP. Mobiliteit, belangrijk aspect. Kijken hoe dat geïntegreerd kan worden. Ook als onderdeel Dordrecht van de Oude Lijn, waar we STOMP hebben geaccepteerd. We hebben nadruk ook op de fietser en de voetganger. Dat heeft geleid tot een bepaald programma, rechts bovenin. Waarbij de nadruk eigenlijk is in fase een, kunt u zien, meer woningen en voorzieningen. Waar bij fase twee ook ruimte is voor meer bedrijvigheid, hogere mate van menging tussen werken en wonen voor dat gebied. Nogmaals, fase twee. Dit is fase een.

De heer Van Leeuwen: Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Van Leeuwen, we hadden een afspraak dat we de vragen zouden stellen na het rondje.

De heer Van Leeuwen: Dan houd ik me aan de afspraak, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Kramer: De systematiek van de OER heeft uiteindelijk geleid tot alle onderwerpen die in de OER getoetst zijn. Daar is gekeken van, wat is de minimale kwaliteit die we willen halen? Hoe kun je dat optimaliseren? Er wordt gewerkt met die diverse schuifjes. Je kunt ook zien, bepaalde aspecten worden beter gescoord als anderen. Om er eentje uit te halen, bijvoorbeeld wonen. Je ziet, met dit hoogstedelijk programma waar nu voor gekozen is, dat je niet alle typen woningen kan maken. Grondgebonden woningen, is bijvoorbeeld minder ruimte voor. Daarnaast zien we bij voorzieningen, het hoogstedelijk karakter wat er ook gaat komen in het gebied maakt het niet mogelijk dat alle afstanden worden gehaald. Zo zie je dat die schuifjes elke keer verplaatsen en er elke keer gekeken wordt van, welke kwaliteit wordt gehaald. Verkeersafwikkeling ook eentje. Je gaat heel veel woningen toevoegen in het gebied, heel veel programma. Ondanks dat we met een lage norm werken, zie je toch dat dat zijn effecten heeft op de stad en dat daarvoor maatregelen noodzakelijk zijn. Daardoor zie je dat je minimale kwaliteit scoort. Met maatregelen kan je elke keer kijken van, hoe kom je tot een optimale kwaliteit? Hier ook een. Nog even eentje, ook weer specifiek eruit halen, geluid. We hebben heel veel gedaan om ervoor te zorgen dat die geluidskwaliteit in het gebied voor de woningbouw zo goed mogelijk is. Je ziet, je zit langs het spoor, langs de A16. Dat heeft gewoon bepaalde effecten op geluid. Dat zie je ook terugkomende in de OER, dat daar maatregelen noodzakelijk is. Door slim te bouwen met goede binnentuinen en afschermdende bebouwing, zie je toch dat je aan de geluidsnormen kan voldoen. Desondanks blijf je op die minimale kwaliteit zitten. Geldt ook bijvoorbeeld voor bedrijvigheid. Je ziet de effecten van het Maasterras op de huidige bedrijvigheid, ondanks dat er ook een hoop bedrijvigheid wordt teruggebracht in het gebied, met name in fase twee. Hier nog eventjes energie en klimaat. Ook voor energie geldt, op gebouwniveau kan je best veel doen kan je energieneutraal halen. Je ziet in het gebied zelf dat je daar niet altijd optimale kwaliteit kan halen. Tenslotte nog naar de verbeteringen die worden aangebracht voor het onderwerp biodiverse stad.

Dat is denk ik ook wel goed te verklaren als huidige gebied ziet na de inzet vanuit het Maasterras om dat ook te vergroenen. Deze input van de OER heeft uiteindelijk dus geleid ook tot het bestemmingsplan. Even stilstaande bij dat bestemmingsplan, wat zijn nou een aantal uitgangspunten die gehanteerd worden? U ziet het. Nogmaals, dit is enkel fase een. Nu in bestemmingsplan opgenomen 2200 tot 3000 woningen, gekoppeld aan een doelgroepenverordening die u ook heeft vastgesteld in december. Om aan te geven ook van, welke segmenten toegestaan zijn in het fase een van het Maasterras. Er wordt wat gezegd over voorzieningen, het maximaal aantal, ook de typen voorzieningen wat we daar willen hebben. Het park, het is als zogenoemd bestemd, inclusief mogelijkheden voor evenementen. Het bestemmingsplan gaat ook uitgebreid in op die nieuwe parkeernorm van 0,3 en de gevolgen van mobiliteit daarvoor voor het gebied. Net als naar geluid, heb ik net al even bij stilgestaan, wat voor gevolgen dat heeft. Mijn collega Roelf gaat zo wat meer vertellen over de ruimtelijke kwaliteit en hoe die geborgd wordt ook in het flexibele bestemmingsplan. Nog even kort proces, waar we nu staan. 12 december is dit ontwerpbestemmingsplan in het college geweest. Heeft uiteindelijk geleid dat het 21 december inzage is geweest. We hebben 15 januari, vorige week maandag, hebben wij een inspraakavond gehouden in het Event Center. Druk bezocht door heel veel verschillende groepen. Nogmaals, tot en met 31 januari ligt het ontwerpbestemmingsplan ter inzage met al die bijlages en het OER. Het geeft de mogelijkheid aan eenieder om daar zienswijze op in te dienen. Geldt ook voor de publieke partijen, maar ook mensen in de stad of daarbuiten of die belang hebben, die kunnen, hebben tot 31 januari de tijd om schriftelijk een zienswijze in te dienen. Die zullen vervolgens beantwoord worden door het college en die beantwoording die komt dan naar u toe door middel van een nota zienswijzen. Die kunt u hier behandelen en zult u uiteindelijk kunnen vaststellen, of in ieder geval wordt voorgelegd voor vaststelling. Dat is aan u. Vooruitblik, mijn collega Ronald heeft daar net al wat over gezegd. Wij koersen op medio 2024 rond de zomer, om een vastgesteld bestemmingsplan of in ieder geval een bestemmingsplan aan u voor te leggen. Afhankelijk van een aantal factoren. Zijn net ook al benoemd. Ga ik even kort bij stilstaan. Publieke, publieke. We moeten afspraken maken met de Rijkswaterstaat, met ProRail, met het havenbedrijf of een aantal zaken. Daarnaast zetten wij ook in op publiek-private samenwerkingen met marktpartijen. Zoals gezegd, we verwachten een flink aantal zienswijzen en zullen goed moeten kijken naar het beleid, of dat passend is bij het bestemmingsplan.

De voorzitter: Goed. Er zijn vragen voor mijnheer Kramer. De heer Van Leeuwen heeft in ieder geval bereikt dat hij als eerste de vraag mag stellen. Daarna mag de heer Gündogdu. Soms wordt ondeugd toch beloond.

De heer Van Leeuwen: Dank u wel voorzitter. Wordt zeer gewaardeerd. Ik heb even een korte vraag. In fase een en fase twee komt, de bedrijvigheid wordt er nog geplaatst, laat ik het even zo stellen. Om wat voor soort bedrijven of bedrijvigheden gaat het?

De heer Kramer: Bij fase een zal het veel meer op voorzieningen zitten. Dan moet u denken, dat kan breed zijn, van de tandarts, een zorgcentrum, ruimte voor een school. Waarbij in fase twee we toch ook wel kijken naar wat hardere bedrijvigheid. Daar bedoel ik eigenlijk mee, gaan we kijken, wat zijn de bestaande bedrijven die er zitten?

Kunnen die terugkomen? Willen we die terug laten komen? Wat voor profiel willen we daar hebben voor bedrijvigheid? Daar is echt wat meer ruimte voor het gewoon het echt werken werken, laat ik maar zeggen.

De voorzitter: Mijnheer Van Leeuwen, u heeft een vervolgvraag.

De heer Van Leeuwen: Een korte vervolgvraag. In hoeverre is er dan sprake van meer bedrijvigheid, in vergelijking met de situatie nu? Hoe moet ik dat zien?

De heer Kramer: Wat u moet zien, is dat met name in fase tweede er wordt gekeken van, is er een mogelijkheid om in die gebieden ook woningbouw toe te voegen? Ik kan u nu niet de verhoudingen, zoveel vierkante meter zit er nu en er komt zoveel voor terug, maar het is wel nadrukkelijk de bedoeling om bedrijvigheid meer ruimte te geven in fase twee. Zodat dat ook terug kan komen.

De voorzitter: Mijnheer Gündogdu, u was nummer twee.

De heer Gündogdu: Voorzitter, Dank u wel. Een aantal sheets hiervoor ging het onder andere bij de OER over veiligheid. Ik wilde het even goed voor mezelf kunnen begrijpen. Ik zie dat in ieder geval externe veiligheid en zelfredzaamheid op basis van de eerste contouren er een optimale kwaliteit zou moeten zijn. Dit is dus nadat er een verdichting van die aantallen woningen, bedrijfsruimte, et cetera komt. Wat is op dit moment de status van die externe veiligheid en zelfredzaamheid, op dit moment? Ik wil kunnen vergelijken namelijk met de situatie als, dan.

De heer Kramer: Wat we hebben gedaan voor het bestemmingsplan, ik hoop dat ik daarmee antwoord geeft op uw vraag ook ... Die externe veiligheid is met name ook van belang vanuit het spoor op bepaalde mate de A16 en de Oude Maas. Daar is gekeken van, hoe hou je bepaalde afstanden aan? Zodat, we gaan veel, tenminste het idee is, veel woningen toevoegen. Dat betekent dat er meer mensen in het gebied komen. De externe veiligheid wordt dan getoetst op bepaald groepsrisico. Daar wordt gekeken van, hoeveel risico lopen mensen als er wat ontploft, brand is of wat dan ook? In die OER is nadrukkelijk ook gekeken van, hoe kan je daarmee omgaan? In een van die matrices is bijvoorbeeld gekeken van, de afstanden tot aan het spoor, de afstanden tot aan de Oude Maas. Die afstanden die worden aangehouden, zodat je ervoor zorgt dat groepsrisico zo laag mogelijk blijft. Daarom kan je ook tot die optimale kwaliteit, of in ieder geval daartegenaan, komen.

De voorzitter: Vervolgvraag.

De heer Gündogdu: Ja, vervolgvraag. Is het een hypothese dat op dit moment de externe veiligheid in vergelijking met wat er gaat komen minder is gewaarborgd?

De heer Kramer: Nee.

De voorzitter: Dat is een mooi antwoord, denk ik. Ik stel voor dat we naar mijnheer Damen gaan.

De heer Damen: Ik ben benieuwd hoe de schuifjes in het OER op een bepaalde plek terechtkomen? Met name naar aanleiding van de luchtkwaliteit. De luchtkwaliteit komt er heel leuk uit, zo te zien. Tegelijkertijd heb ik in de stukken gelezen dat we allerlei nieuwe normen, met betrekking tot de luchtkwaliteit die internationaal gesteld worden, dat we die niet gaan halen. Daar vind ik een soort spanning in zitten.

De heer Kramer: Dat is wel heel hoge mate van detail. Ik wil er niet te diep op ingaan, want dan ik ben bang dat ik u anders verlies in details. Waar het met name mee te maken heeft is, ondanks dat de woningen toevoegen, komt er natuurlijk een andere parkeernorm, een veel lagere parkeernorm. Dat heeft te maken, welke maatregelen we nemen of tenminste welke maatregelen worden voorgesteld vanuit het OER ten aanzien van mobiliteit. Wat dat betekent voor de verkeersafwikkeling en daarmee voor de luchtkwaliteit. Verkeer naar de randen van het gebied toegaan, Stadsbrug eruit. Al dat soort maatregelen dat wordt gewogen en daar wordt naar gekeken.

De heer Damen: De A16 blijft dan buiten beeld?

De heer Kramer: Nee, de A16 wordt daar ook in meegenomen. Zeker, zeker.

De voorzitter: Mevrouw Kamphuis. Daarna mijnheer Bootsman en daarna mijnheer Noldus.

Mevrouw Kamphuis: Dank u wel voorzitter. Sorry als het weer politiek is, want ik moet dat nog leren. U had het over een inspreekavond en ik begreep van bewoners dat ze weinig hebben kunnen inspreken. Krijgen ze nog een andere inspreekavond waar ze wel kunnen inspreken?

De voorzitter: Dat is een technische vraag, denk ik.

De heer Kramer: Het doel van die avond is dat, het ontwerpbestemmingsplan wordt ter inzage gelegd. Daarmee kom je, formele stap is dan die inspraakavond. Die inspraakavond is met nadrukkelijke bedoeling dat wij als gemeente daar staan en informatie gedeeld kan worden, als er nog vragen zijn naar aanleiding van het bestemmingsplan, van de OER, zodat die verduidelijkt worden. Het is niet de mogelijkheid om daar ter plekke een zienswijze in te dienen, maar het is wel de bedoeling dat mensen gevoed worden zodat zij, als zij thuis zijn, daar een afweging kunnen maken van, ik heb nu genoeg informatie of de dingen zijn mijn duidelijker geworden, waardoor ik een zienswijze kan indienen of wat dan ook.

De voorzitter: Korte vervolgvraag.

Mevrouw Kamphuis: Dat kan geen, zo'n bijeenkomst worden dat ze in groepjes gaan zitten, klankbordgroep.

De heer Kramer: In deze fase van het bestemmingsplan, wij voeren nu een besluit van het college uit waarin er is voor gekozen om nu het ontwerpbestemmingsplan ter inzage te leggen. Dat is ook een formele stap.

Dat is ook logisch, want een besluit van het college wordt uitgevoerd. Om daar nu klankborden, dat is misschien mogelijk meer voor een fase daarna, maar niet in deze fase. Netjes moeten ook de zienswijzen beantwoord worden. Die worden door het college beantwoord en vervolgens ook bij de raad neergelegd. Als dat voor de raad aanleiding geeft om dingen aan te passen of wat dan ook. Dat dat is dan een vervolg daarvan.

De voorzitter: Mijnheer Bootsman.

De heer Bootsman: Ja, dank voorzitter. Op de slide resultaten OER voorkeursalternatief drie heet die, staan bij duurzame energie en circulariteit de schuifjes relatief aan de linkerkant. Ik vroeg mijzelf af of er nog wat kan gebeuren om die iets meer naar rechts te krijgen. Dat zijn wel belangrijke opgaven natuurlijk.

De heer Kramer: Ten aanzien van circulariteit, dat heeft er met name mee te maken dat er wordt gekeken in het gebied voor het Maasterras, wat kan je doen met bestaande bebouwing en kan je dat hergebruiken? Daar heeft circulariteit veel mee te maken. Daarvan is een onderzoek gedaan en daar bleek dat van de bestaande bebouwing er weinig terug kan komen in het gebied. Dan bedoel ik niet qua functies, maar meer qua materialisering, heeft dat mee te maken. Daarom zit die wat aan de linkerkant. Daar zijn denk ik op dit moment weinig mogelijkheden voor. De duurzame energie hangt samen met ... Op gebouwniveau is dat lastig, energieneutraal. Heeft ook met aansluiting te maken op het op het net. Sorry, ik zeg het verkeerd. Op gebouwniveau kan je wel veel doen qua duurzame energie, maar in het gebiedsniveau is dat lastig. Daarom zit dat schuifje nog verder naar links.

De voorzitter: Ik denk, tenslotte, mijnheer Noldus.

De heer Noldus: Voorzitter Dank u wel. Wij hebben een vraag over de eerste sheet van die schuifjes. Dat gaat over de doelstelling ... Volgens mij zingt mij geluid een beetje. Dordrecht is een aantrekkelijke stad, zie staan bij ... We gaan hier een hoogstedelijk bouwmilieu ontwikkelen. Dat verbaast me een beetje dat juist wonen en voorzieningen, juist het veel woningen toevoegen en het in de binnenstad is bij veel voorzieningen, naar links staat en juist de openbare ruimte en de cultuurhistorie optimale kwaliteit scoort. Is daar nog enige duiding op te geven?

De heer Kramer: Woningen inderdaad, nadrukkelijk het uitgangspunt om veel woningen toe te voegen. Dat wordt ook beoogd met het bestemmingsplan wat nu voorligt. Waardoor die niet helemaal naar rechts staat bij optimale kwaliteit, heeft enerzijds te maken dat je niet alle woonvormen kan realiseren. Omdat we voor een wat hoogstedelijk karakter kiezen, kan bijvoorbeeld, grondgebonden woningen zijn daar moeilijker in te passen. Daarnaast, is net het eerder op de avond ook ter plekke gekomen, heeft het ook van doen met de bestaande woningen in het gebied of woonfuncties in het gebied. Denk aan Weeskinderendijk-Oost, het woonwagencamp. Die worden allemaal naar elkaar afgewogen en daarom staat die wat meer naar links.

Ten aanzien van voorzieningen heeft het ermee te maken, is de afstanden tot voorzieningen in het gebied. Daar worden bepaalde normen voorgesteld. Ik zeg even uit mijn hoofd iets van 300. Die worden niet altijd gehaald. Daarom staat hij ook wat verder naar links.

De voorzitter: Mijnheer Noldus, nog een vraagje toevoegen?

De heer Noldus: Hele korte vervolgvraag. Zijn dat dan alleen de voorzieningen binnen het gebied, of zijn dat ook juist de voorzieningen in de nabijheid van het gebied.

De heer Kramer: Hier is gekeken binnen het gebied, de afstanden binnen het gebied voor de woningen die toegevoegd worden.

De voorzitter: Goed. Mevrouw Kamphuis, heel kort graag. We hebben nog een spreker.

Mevrouw Kamphuis: Dank u wel. Ik zag culturele historie, in het document staat dat er een gebied rondom Weeskinderendijk, daar best wel historie is. Waarom gaat die gebied dan toch alsnog weg?

De voorzitter: Sorry, ik denk dat dat dit ook wel weer politiek is.

Mevrouw Kamphuis: Is dat weer politiek?

De voorzitter: Dus dat moeten we maar niet doen.

Mevrouw Kamphuis: Nou, sorry.

De voorzitter: Geeft niet, komt allemaal goed. Mijnheer Kramer, ik dank u voor uw bijdrage. Ik vraag mijnheer Bollen of hij het vervolg wil doen.

Mevrouw Bollen: Sorry, het is mevrouw.

De voorzitter: Mevrouw.

Mevrouw Bollen: Komt heel vaak voor. Rare voornaam. Ik ben het gewend. Dankjewel. Moeten mijn ouders mij maar niet zo'n rare naam geven. Even kijken waar mijn stukje ook alweer begint. Hier. De agenda kent u nu wel, dus die sla ik lekker over. Ik wil u meenemen in het stedenbouwkundig masterplan en dat is eigenlijk een vervolg op de voorkeursvariant. We hebben, in 2021 is er een ontwikkelvisie vastgesteld. De opgave die die wij hadden als gemeente, en speciaal mijn vakteam stedenbouw en landschap, was om te kijken hoe we van een ontwikkelvisie een haalbaar en dus realistisch stedenbouwkundig plan konden maken met een bepaald programma. Dat was de opgave. Ik ben zelf schuldig aan een van die hele dikke bijlages, werd net genoemd, 40 bijlages. Die van ons vakteam en samen met Mecanoo, die heeft er alleen al geloof ik 160 of zo. Excuses daarvoor. Het is ook een heel complex en een groot gebied. Ik werk nu 25 jaar als stedenbouwkundige en ik kan echt zeggen dat dit de meest complexe opgave is die ik aan de hand heb gehad. We starten niet voor niks in een heel complex binnenstedelijk gebied.

Het is anders als bijvoorbeeld een Amstelwijk, wat ik ook doe, waar we sportvelden hebben, dan ga je woningen bouwen, een type woningbouw voor een heel groot deel, dan hier in zo'n binnenstedelijke locatie. Wat we hebben gedaan is dat we in het masterplan eigenlijk de contouren hebben aangelegd van, als je hier die woningen gaat maken en het programma, wat zijn dan de belangrijke randvoorwaarden waaronder

straks woningbouwcorporaties, ontwikkelaars, mocht het zover komen, die woningen gaan ontwikkelen en de voorzieningen? Daarom hebben we gekeken naar ... Kijken of ik het lampje kan vinden. Is dat die? Ja. Dit noemen we het zogenaamde raamwerk. Als je kijkt naar de stad, dan liggen er nu drie buurten in het masterplan. We hebben dat een Parkbuurt genoemd, die dicht tegen het Maaspark aanzit. Een Tuinbuurt, die dicht tegen Oud-Krispijn aan zit. Dat zijn eigenlijk oude tuinbuurten, tuinvijken opgezet. Dat nemen we over in de Tuinbuurt. En de Rivierbuurt, dicht tegen de Oude Maas aan. We hebben gezegd, zo'n grote wijk als het Maasterras, met maximaal 4000 woningen, dat moet je, als je daar een prettige, hoogstedelijk milieu wil maken, moet je zorgen dat dat buurten worden waarin mensen ook elkaar kunnen ontmoeten en elkaar kennen. Een van de allerbelangrijkste dingen is dat als je zo'n wijk maakt en je wil dat hoogstedelijk, en dat was de opgave, veel woningen, dan moet je zodra je de woning uitkomt, moet je ook op een heel prettig leefgebied zijn. Waar veel groen is, waar je verbinding hebt met de buurt en waar je makkelijk het centrum inloopt. Ook naar de mensen die je in Krispijn kent, de school wellicht, ook het water. Dit raamwerk, dit groene raamwerk met de belangrijke groene aders de Maaspark, wat het Weizigtpark eigenlijk met de rivier verbindt, het Rivierpark, de kade waar je langs het water kan lopen op een prettige manier dan nu. De landschapsbrug die de verbinding maakt tussen eigenlijk de buurten aan deze kant van de snelweg en de andere kant en weer het water, en de Oude Dijk. Er werd net even gezegd van, wat doen jullie nou met cultuurhistorie? Hoe zie ik dat terug? Een van de belangrijkste dingen is dat wij ook hebben gekeken naar het gebied. Dat je het gebied ook nog in tweeën kan delen tussen een binnendijks gebied, de Weeskinderendijk loopt nu, eigenlijk de Hoge Bakstraat is de dijk, gaat onder het spoor door, dan loopt hij door op de Weeskinderendijk. Dit is binnendijks gebied en het Maasterras zelf, wat nu Maasterras wordt genoemd, dit stukje, is buitendijks. Dat herstel van het binnendijkse en buitendijkse is ook een belangrijk cultuurhistorisch aspect wat wij terug willen brengen. Dat heeft ook te maken met de hoogte. Dit gebied ligt stuk hoger. Heeft ook te maken met waterveiligheid. Dit loopt straks, hoe gek het ook klinkt, eerder onder water dan dit hoge deel. Overigens vertel ik straks nog iets. Dat zijn ook onderdelen die je meeneemt. Hoe kun je nou een plan maken wat echt past op deze locatie met een hoge kwaliteit? Daarbij is het openbaar gebied, vandaar dat ik daar ook mee begin, is minstens zo belangrijk als de stenen die we toe gaan voegen. Dan per buurt even een impressie. Nogmaals, ik ga niet dat hele boekwerk van die 160 pagina's ... U kunt mij daar altijd vragen over stellen. Laat dat duidelijk zijn. We hebben het eerst de Parkbuurt. Dat noemen we dus zo omdat het aan de Maaspark en eigenlijk het Rivierpark grenst. Wat we nu al gaan aanleggen by the way. De Parkbuurt is een hele hoogstedelijke buurt. Ligt eigenlijk vlakbij het centrum. Vult eigenlijk Krispijn aan. Daarbinnen hebben we gezegd, het is een oud balkengat. ook weer de cultuurhistorie, hier hebben, heel veel houtvlonders van heel Europa kwamen hier te liggen om uit te logen, zoals dat mooi heet. Er stond heel veel molens om dat ook mogelijk te maken.

Een zaagmolen, daarvan is dat cultuurplein is een relict daarvan, een ouwe zaagfabriek. Dat proberen we zoveel mogelijk te verweven om ook een identiteit te geven aan de nieuwe wijk. Als het alleen maar nieuwe stenen zijn dan ... Het moet wel met Dordrecht verbonden zijn. We willen wel dat mensen begrijpen dat dit een onderdeel wordt van Dordrecht en niet zomaar ergens. De hoge dichtheid betekent dat we daar veel met openbaar groen ... Het zullen heel veel appartementen worden. Vandaar inderdaad ook die mindere score die, dat een heel belangrijk onderdeel heeft. Woningdifferentiatie zit

daar voor een groot deel in. We gaan wel proberen grondgebonden woningen te maken en gezinswoningen, maisonnettes. We willen ook dat hier ook plek is voor gezinnen. Appartementen zullen verschillende groottes hebben, van klein tot groot. Zodat ook daarin verschillende bewoners een plek kunnen vinden. We willen hier graag, en dat is een beetje in de beelden hier niet altijd te sterk te zien, ik zie dat ze wel heel klein zijn geworden, dat we hier ook met hout willen gaan bouwen. Dat heeft ook weer te maken met de circulaire doelstelling. Hoorde ik u zeggen, we willen hier ook zeker ook woningen met hout gaan maken. Het heeft gewoon circulair een veel betere voetprint dan beton of andere dingen. Dan hebben we in het, om die ruimtekwaliteit te waarborgen, hebben we een raamwerk gemaakt. Dat is vrij abstract. Dat is expres omdat, alle plaatjes die u hier ziet zijn proefverkavelingen. Ik durf met enige zekerheid te zeggen dat dit niet een-op-een zo gebouwd gaat worden. We gaan natuurlijk in gesprek met de markt. Waar is behoefte aan? Met ontwikkelaars, met woningbouwcorporaties, misschien wel met collectieve woonvormen van mensen die zelf iets willen gaan maken. Binnen dit raamwerk kunnen woningen gebouwd worden. Dit wil niet anders zeggen dat binnen de rode vlekken kan gebouwd worden, bij de witte vlekken niet. We bepalen nu dus al, claimen we een behoorlijk groot deel van de wijk voor het openbaar gebied. Om elkaar te ontmoeten, om te kunnen bewegen en om de voorzieningen aan te leggen. Dat zijn vooral de randen waar we voorzieningen willen maken, omdat ... Het is een geluidsbelaste locatie. Dat zag u net ook net de schuifjes. Wil ik straks nog een ding over aanvullen. De kwaliteit van de rust moet aan de binnenkant zitten. Aan de buitenkant heb je nou eenmaal verkeer, spoor, snelweg. De voorzieningen willen we ook aan de buitenrand, zodat het niet zo is dat je ... Dan zit je hier lekker rustig binnen, maar dan heb je de herrie van een terras onderaan. Dat is niet de bedoeling. Die gaan ook aan de buitenkant zitten. Het waterfront heeft weer een ander effect. Die moet echt deels ook geluid weren wat hier terechtkomt. Om even op dat schuifje van geluid in te gaan, dat is de toetsing op de voorkeursvariant. We zijn, met het stedenbouwkundig plan zijn we al een stukje verder gegaan. Iets wat er bijvoorbeeld niet inzit, is een geluidswering. We weten nu al zeker, net als bij Amstelveen, wij zullen hier rondom de snelweg echt iets van een geluidswerende voorziening moeten maken. Dan zal je het schuifje al zien verschuiven naar rechts. Die zit dus nog niet in de meting van de voorkeursvariant. Daar is, was nog geen geluidsscherm aangebracht. Dan de Tuinbuurt, het andere stuk. Dat is een eigenlijk waar nu het woonwagencentrum staat en de postduivenvereniging en de schietvereniging en het gemaal. Ik vergeet vast nog iets, maar dan weet u waar ik het over heb. De ...-locatie ook wel. Daar is ook van gezegd, binnen die vlek kan een aantal woningen komen. Ook daar zijn de randen weer belangrijk en gedefinieerd. Hier willen we echt aansluiten op Krispijn. Dat betekent dat we veel meer, minder met hout, maar meer met baksteen willen werken.

Zodat het past bij de omgeving. Daarin zit ook de zogenaamde mobiliteitshub. Voor het parkeren, en ik merkte dat zit niet in deze presentatie, maar dat heeft u denk ik al eerder gehoord, gaan wij drie parkeervoorzieningen voor fase een, twee. Een onder Maaspark en eentje hier, waarin dus stallingsmogelijkheden zijn voor particuliere auto's en in het Maaspark ook voor bezoekers van de binnenstad en werkende mensen. Dit is even een plaatje van, we willen niet, een parkeergebouwen kan meer zijn dan alleen maar auto's stapelen, dus daar kunnen ook voorzieningen in als een pakketpunt en een plek om je fiets te repareren. Dat soort voorzieningen kunnen daarbij inkomen. Dan hebben we de Rivierbuurt en daar zien we veel meer het wonen aan het water. Dat zal

veel meer het wonen aan een kade zijn. Wat Peter Kramer net al zei, dat wordt ook veel meer gemengd met bedrijvigheid en werkvoorzieningen. We hebben hier ook nog ideeën. Of dat realiseerbaar is weten we niet, maar wellicht ook onderwijs. Wat misschien iets te maken kan hebben met de hele automotieve die daar aan de zijkant ligt. Dat is een idee. Dat is nog niet uitgesproken. We zitten wel te zoeken heel erg naar werk, onderwijs en wonen als mengvorm. Daar zien we veel meer een stoerdere uitstraling. Daar zitten we veel meer te kijken naar hele moderne materialen als harder glas, metaal en dat die stoere, meer die havenidentiteit heeft. Dan is dit dus weer met klem de proefverkaveling. In dit plan tonen wij eigenlijk aan dat binnen alle randvoorwaarde je dit milieu kunt maken, die 4000 woningen zou kunnen maken, ook de bedrijvigheid kwijt kan, de voorzieningen en ook ... Ik hoop dat er ook echt ruimte is voor die openbare ruimte en die rustige binnenhoven, waar mensen kunnen verblijven maar ook mensen naartoe kunnen komen als ze wandelen door heel Dordrecht. Niet alleen voor de bewoners, maar ook voor alle andere mensen van Dordt. Dat is mijn eerste stukje. Ga ik straks nog specifiek in op de Weeskinderendijk-Oost.

De voorzitter: Mevrouw Van Herwijnen was als eerste, en daarna mag mevrouw Kamphuis het weer proberen.

Mevrouw Van Herwijnen: Ja, dankjewel. Een van uw eerste sheets ging over de openbare ruimte en daar stonden de knelpunten van de ecologische structuur in, als ik het even goed zie. In welke termijn kunnen we die oplossingen van die knelpunten tegemoet zien?

Mevrouw Bollen: Inderdaad, hierin is aangegeven, dit is een plaatje vanuit ook de ecologie bekeken. Omdat we ook gaan kijken van, wat kunnen we handhaven aan beplanting wat moeten we compenseren, vervangen? Daarin is door inderdaad de stadsecoloog Sjoerd-Dirk Fiaschi is al gekeken van, wat je nu ziet, het liefst wil je die groene barrière vrij hebben. Je ziet overal waar die cirkels staan, zie je dat er wegen zijn. Hoe kunnen we dat ecologisch opvangen door of ecologische voorzieningen te maken, ofwel bijvoorbeeld voor vleermuizen te zorgen dat het gat van bomen niet te groot wordt zodat ze wel hun route kunnen volgen? Dat is uitwerking. We hebben wel al gemeend, we moeten dat nu al aangeven omdat dat een aandachtspunt is in de uitwerking die straks in stedenbouwkundige plannen van coöperaties, ontwikkelaars, et cetera aandacht krijgt. Dat hoort.

Die uitwerking gaat nu nog niet plaatsvinden in het masterplan, maar willen we nu wel al aangeven van, let op, als je hier wat wil, dan moet je daar rekening mee houden, dat ecologie daar ook een speelt. Dat je er een oplossing vindt.

De voorzitter: Dan gaan we naar mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Kamphuis: De wijk moet duurzaam zijn. In hoeverre is veel houtgebruik duurzaam, want voor hout moeten heel veel bomen verdwijnen? Kan die wijk dan ook meer dan 100 jaar bestaan?

Mevrouw Bollen: Het is nu zo dat, als je bijvoorbeeld naar ontwikkelingen gaat kijken in Amsterdam, in Amsterdam-Noord, Buiksloterham, daar wordt heel veel nu in hout gebouwd. Het heeft te maken omdat hout. dat klinkt misschien raar, maar wel het meest duurzame materiaal is om nu mee te bouwen. We kunnen nieuwe bomen planten, we

kunnen herplanten. Dat heeft een hele kleine, zoals het dan, genoemd wordt CO₂-footprint. We kijken, alles wat gemaakt moet worden, bijvoorbeeld als je beton wil maken, heb je heel veel energie nodig, je hebt heel veel grondstoffen nodig, heel veel energie om het te maken. Als je het ooit wil afbreken kost dat ook weer veel energie. Bij hout is dat veel kleiner, want dat kun je opnieuw aanplanten, kun je gebruiken. Dat kan heel lang. Als je kijkt naar hele oude gebouwen of stallen, die binten zijn nog steeds heel goed. Als je niet een bepaalde tor bent tegenkomen, maar dat is een detail. Tegenwoordig kunnen we dat heel goed behandelen, dat die er niet meer in gaat zitten. Het is nu echt een van de beste, je hebt een soort piramide van materialen van wat het slechtst is voor het milieu en het minst duurzaam, het beste en dan staat hout bovenaan.

De voorzitter: Dan gaan we naar mijnheer Wringer.

De heer Wringer: Dank voorzitter. Alvast bedankt voor de presentatie. Volgens mij las ik in de OER een parkeernorm van 0,3. Is dat inclusief parkeren in de parkeergarages of exclusief parkeren in de parkeergarages?

Mevrouw Bollen: Inclusief. Voor het hele gebied, dus voor die 4000 woningen gaan we 0,3 parkeerplaatsen voorzien in de parkeerhubs, zoals wij dat dat noemen.

De heer Wringer: Oké, dank u.

De voorzitter: Ik denk dat u verder kan met het tweede deel van de presentatie en bedankt voor de beantwoording van deze vragen alvast.

Mevrouw Bollen: Het is geen nieuwe informatie en ook niet voor de bewoners. Ik heb dit ook al een keertje daar proberen uit te leggen. Daar is mij wel gevraagd, schets dit nog een keer zo goed mogelijk, ik ga mijn best doen, waarom het nodig is om als je dit plan wil ontwikkelen met deze ambities in dit programma waarom de woning aan de Weeskinderendijk gesloopt moeten worden? Dat ga ik proberen. Er zijn eigenlijk vier redenen waarom wij, nadat er besproken is dat we voor het hoogstedelijke alternatief gingen, waardoor die woningen moeten wijken.

Bovenin zie je nog een plaatje van de ontwikkelvisie. Daarin zijn, dit zijn de bestaande woningen aan de Weeskinderendijk en hoe daarachter, met wel een soort groene afstand, nieuwe woningen zijn gebouwd. Beneden is te zien de proefverkaveling die nu in een voorkeursvariant zit. Het is, dit plaatje gaat over dat het deels gaat over aantallen. Het is, als je heel, alleen maar kijkt naar aantallen, dan is het 44 bestaande woningen waar je 295 tot 433, dat ligt eraan hoe groot je de woningen maakt onder andere, woningen neer kan zetten. Dat is een afweging van, als je meer woningen wil bouwen, dan heb je deze ruimte eigenlijk nodig. Wat we zagen toen we hoogstedelijk vergeleken met groen en gezond, dat we eigenlijk alles wat ruimte kost op plekken waar we nu woningen kunnen zetten nodig hebben om aan die 4000 woningen te komen. Dat betekent onder andere dus ook die brug wegslopen, want ook die neemt heel veel plek in op een plek waar je eigenlijk juist woningen zou kunnen bouwen. Niet in de buurt van de snelweg, niet naast het spoor. Hier kun je wel woningen bouwen. Dit is, in de huidige locatie, eigenlijk ook de enige locatie die aan onze geluidsnormen voldoet. Als je helemaal niks doet verder, dan kun je eigenlijk alleen in, dit hoekje heeft een dermate

geluidsniveau dat je daar kan wonen. Omdat wij ook hebben gezegd, omdat we die ruimte nodig hebben die hier nog vrij was om woningen te maken, hebben we ook gezegd, dat verkeer wat hier nu overgaat, moet je eigenlijk ook op gebieden leggen waar je nu niet kan wonen. Langs het spoor, vanwege externe veiligheid en geluid, kun je nu geen woningen maken. Als we deze brug verleggen langs het spoor, dan leggen we die op een plek waar we geen ander programma kunnen bouwen. In ieder geval geen woningen. Dat betekent ook, en dat komt volgens mij in deze sheet ... Ga ik even, ik sla er even een over, want dit is handiger uitleggen nu. Dat betekent ook dat je, als dit de bestaande situatie is ... Deze kaartjes staan in het masterplan, waarin wij steeds zeggen, dit is de situatie nu en dit is de situatie straks. Als het masterplan wordt ontwikkeld, wat verandert dan allemaal? Hier zie je heel duidelijk dat hier de weg eigenlijk nog dwars door het gebied heen gaat. Deze ook, dat zijn belangrijke wegen. Dat we de wegen aan de buitenkant leggen en deze zelfs helemaal eruit halen en hier de bus overheen laten gaan. Omdat de bus in het STOMP-gebied belangrijker is dan de privéauto. We beginnen met het stappen, de s, en het trappen, de fiets. Dat netwerk, wat hier eigenlijk nu nog helemaal niet aanwezig is, dat zie je hier in een heel fijnmazig systeem, in de hoop dat iedereen dus met name om al zijn voorzieningen en een deel ook zijn werk, te voet en te fiets kan bereiken. Het openbaar vervoer, de o van het openbaar vervoer. Dan de m, mobility en service, de deelauto's et cetera, die ook in die hubs ... Hier staan even de drie plekken van die parkeerhubs. Garages met andere voorzieningen. Dan pas die p van de parkeerauto's die daarin zit. Om deze weg te kunnen maken, om die buslijn ... U kunt allemaal de huidige Weeskinderdijk-Oost noemen. Hij heet gewoon Weeskinderdijk, maar wij hebben even gezegd, -Noord, -Oost en -Zuid. Wij raakte zelf soms ook ... Want, je hebt ook nog boven beneden. Werd te ingewikkeld. Dus we hebben gezegd, we noemen het nu Weeskinderdijk-Noord, -Oost en -Zuid. Heb je meer ruimte nodig, dat zie je eigenlijk in dit plaatje, hier zie je in het rood de bestaande woningen van de Weeskinderdijk-Oost en dit is een profiel van bussen in twee richtingen, wat je dan voor ruimte nodig hebt. Dan zie je nu dat het, we hebben het echt opgemeten, dat het, of je moet de hele, dit is een primaire waterkering, dus kunnen we ook niet eens zomaar opschuiven of opvullen. Dat je die ruimte nodig hebt om die busbaan te kunnen maken.

Hier even een plaatje waar dat dan is uitgemeten en hier hoe dat eruit komt te zien. Dit zijn dus de bestaande woningen beneden aan de Vlietweg in Oud-Krispijn. Dit zijn de woningen aan de Weeskinderdijk en dit zijn nu de woningen conform die proefverkaveling, de blokjes in de ontwikkelvisie. Dan even terug. Dit is er nog eentje van, we hebben ook gezegd van, als we dit nieuwe plan echt willen verbinden met de rest van de stad, zowel met het centrum als met de wijk, je ziet hier dit is nog een oud plaatje uit ontwikkelvisie, maar toen gebruikten we ook al deze plaatjes, dan wil je dat je hier dat langzaam verkeersnetwerk, fijnmazig, dat het doorloopt. Dit is de huidige situatie. Er zijn een paar doorgangen, smalle doorgangen naar achter paden toe en naar achterterreinen. Voor de rest is het een vrij gesloten land, waarin je niet makkelijk de aansluiting kan maken met Oud-Krispijn en met de fietspaden die daar liggen en de wandelpaden en de trappetjes nu voor de voetgangers. Dat is de reden dus ook dat we in, als je een nieuwe wijk gaat maken die je wil aansluiten op de rest van de stad, dan stuit je hier nu, of je je moet er hele gaten inslaan, maar dan stuit je nu op een dichte bebouwing van Weeskinderdijk-Oost. Dan is er nog een andere. Dat is wat, daar begon ik even mee. Dat was een soort korte introductie. Wij wonen op een eiland. Het eiland van Dorcht, waar waterveiligheid een heel belangrijk aspect is. We hebben een

zogenaamde shelterlocatie, dat is een hoger gelegen gebied. Dat is op De Staart, dat ligt ongeveer op vier en een half, vijf meter hoog, als ik het niet mis heb. het laagste punt. Dat blijft ook bij een zeewaterspiegel, ook bij een enorme overstroming, blijft dat droog. Daar kan een heel groot deel van mensen die niet naar boven kunnen vluchten in hun eigen huis, kan daarheen. Dat is heel ver voor heel veel mensen die in Dordrecht-Zuid wonen, dus is er een studie gedaan samen met TU Delft en een paar andere instituten, dat je eigenlijk op het Maasterras ook een shelterlocatie zou moeten maken om alle bewoners van Dordrecht veilig te houden en toekomstbestendig waterveilig te houden. De huidige dijk van de Weeskinderendijk ligt eigenlijk te laag volgens de normen van de waterschappen. Die moeten eigenlijk ook op 4,4 plus NAP liggen. Hij ligt nu ongeveer, scheelt een beetje, hij is niet helemaal recht, rond de 3 meter 60. Eigenlijk zou je die ook zo'n 80 centimeter omhoog moeten maken. Omdat we te maken met bodemvervuiling en we het geld niet hebben, denk ik, dat is aan u, om die hele bodemvervuiling op te ruimen, moeten we daar ook grond gaan opbrengen. Dus, eigenlijk als we dan toch grond moeten gaan opbrengen, dan kunnen we het ook allemaal op hoogte brengen zodat het droog blijft in tijden. Dan ga je dus ook de dijk mee verhogen. Dan is het ook heel lastig. Dan moet je de bestaande woningen dus optillen als je de dijk wil verhogen. Dat zijn de vier belangrijkste redenen om Weeskinderendijk nu wel mee te nemen.

De voorzitter: Goed. Ik zie mevrouw Kamphuis weer als eerste.

Mevrouw Kamphuis: Dank u wel. Bodemvervuiling. Geen geld om op te ruimen, ga dan bij de fabrieken ... Maar, daar gaat het niet om. Wat ik wilde vragen is, als je het afdekt met schone grond, gaat die bodemvervuiling dan, trekt dat dan niet mee naar boven en wordt die schone grond ook weer vuil?

Mevrouw Bollen: Nee, in principe noem je dat een soort leeflaag opbrengen. Kijk, het beleid is zo in Nederland, in principe moet je kijken of je bodemvervuilingen op kan ruimen. In Dordrecht liggen, zeker ook hier, liggen sommige bodemvervuilingen liggen heel diep. Die zitten ook, zitten een soort ingekapseld in een laag. Echt heel technisch dit, maar in een grondlaag. Als je daar palen in gaat slaan of als je daar gaten inslaat, dan kan die ook gaan bewegen. Als je op een gegeven moment, als je ervoor kiest om het niet allemaal op te kunnen ruimen of op te ruimen dan, en dat is ook in Lekkerkerk gedaan en ook andere plekken die veel vervuild zijn, dan wordt er een laag op, boven opgelegd. Daar kun je gewoon veilig op wonen.

De voorzitter: Mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Kamphuis: Kleine vervolgvraag. Dus dat grond is dan schoon, dat staat er ook, maar ik mag niet eten uit de tuin. Ik wil dat niet helemaal geloven, dus hoe ziet u dat?

Mevrouw Bollen: Als je nu inderdaad, er zijn, ik ben niet de specialist milieu, dus ik bevind me een beetje op glad ijs, maar ik ga het toch proberen. Als je nu een volkstuintje zou hebben, je weet dat daar bijvoorbeeld vervuilde grond ligt, of van PFAS, of van andere dingen, dan is het advies, ga daar geen sla op verbouwen en het opeten en laat geen kinderen daar de aarde opeten. Dat heeft een van de redenen waarom we ook ... Als je een leeflaag opbrengt, kan je dat wel kun je deels op dekken en het is des te lastiger

als je grondgebonden woningen maakt met allemaal tuinen met zitkuilen en zwembaden en zo, omdat wij hier van gestapelde bouw uitgaan. De grond ophogen, is de kans dat je in aanraking komt met die vervuilde grond die behoorlijk diep ligt, is heel klein.

De voorzitter: Mijnheer Damen.

De heer Damen: Voorzitter. Er werden een aantal redenen genoemd waarom de bebouwing aan Weeskinderendijk-Oost zou moeten verdwijnen, de huidige bebouwing. Onder andere de buslijn, die gaat wel dadelijk weer voor lawaai zorgen voor de nieuwe bebouwing. Dat ter zijde. Is die buslijn niet ook te leggen, in een soort paperclipachtige constructie, parallel aan het spoor. Zodat die helemaal niet de Weeskinderedijk op moet, maar gewoon met een 180 graden draai weer teruggaat naar de voet van Zwijndrechtse brug.

Mevrouw Bollen: Ik denk dat ik weet wat u bedoelt. Toen ik hier nog niet zo lang werkte, 2019 ben ik hier begonnen, toen lag er een oude studie met allerlei vormen van hoe de aanlanding van de stadsbrug verlegd kon worden. Toen waren we ook al bezig met, dat ding ligt in de weg en is ook nog in slechte staat. Over dertig jaar zou die ook helemaal opnieuw gebouwd moeten worden. Dat is ook nog een ding wat we wel echt meenemen in de overwegingen. Als je hem zo legt, dan heb je een behoorlijke bocht nodig en dan zit je eigenlijk met precies, wat ik net vertelde, dat je dan heel veel ruimte je afsnoept. waar je eigenlijk gewoon woningen kan maken. Waar je een park wil maken, waar je parkeert. Hier heb je eigenlijk heel veel programma waar je ook niet ... Je wil die afstand houden en je komt dan hier weer terug op de Laan der Verenigde Naties en dan kun je ook de, juist de haltes die we willen maken om onder andere hier de school en ook het voorzieningenplein te benutten, raak je dan niet.

De bus gaat al meteen vanaf de Zwijndrechtse brug naar de Laan der VN, maar bedient niet deze woonwijk. Het kost hier heel veel ruimte, dus daarvoor is gekozen ... Dat waren meer minnen, die ik nu niet zo snel boven water kwam. Ook toen was de studie al dat een haakvorm de beste variant was. Ik kan nog wel een keer opzoeken, want ik weet dat er nog meer argumenten waren, maar ik weet ruimtelijk gezien is die ook afgevallen omdat die hier veel ruimte kost en deze hele wijk niet bedient.

De voorzitter: Ik stel voor, als mijnheer Damen nog meer wil weten, dat dat schriftelijk komt. Ik zie nog twee vingers. Er is nog wel een deel van de presentatie, dus heel graag alleen een vraag stellen als het per se nodig is. Mijnheer Roggekamp, is dat zo? Vast.

De heer Roggekamp: Natuurlijk voorzitter. Dank u wel voorzitter. Ik heb een kleine vraag over die parkeernorm van 0,3, want die vind ik wel heel erg laag. Als ik ga kijken naar de beleidsregels van de gemeente zelf, is zelfs in het centrum van Dordt met kleinere bebouwingen van 40 vierkante meter, is hij al 0,5. Oplopend zelfs tot 2,4 in de buitengebieden. Hoe komen jullie aan die 0,3, want ik vind dat wel heel laag.

Mevrouw Bollen: Die 0,3 heeft te maken met dat we hier op een bijzonder locatie ... Ik ga even of ik een beetje context kan vinden. Ik doe even deze. De afstand tussen deze woonwijk en het station is klein. Dat doet mee aan dat wij denken dat als jij hier woningen gaat ontwerpen en je wil het met dat STOMP-principe doen, je wil het groen en gezond, maar wel hoogstedelijk, dan moet je zorgen dat je een wijk maakt waar heel

veel met de voet en een fiets gedaan kan worden. Als je ook hier binnenin niet alle bewegingen en het geluid wil hebben van de auto's, heb je die dus aan de randen. We hebben ook die lage norm gekozen omdat we ook kijken van, als je deze dichtheid wil maken, heb je de ruimte ook nodig voor, met name, wonen. Wij denken dat op korte afstand, dus en het station is vlakbij en het centrum is dichtbij en niet te vergeten de F16, het blijft een rare naam, hij heeft het nummertje 16, die F16, dat snelfietspad wat hier komt loopt ook in de wijk en heeft een aansluiting. Eigenlijk zijn er zoveel alternatieven dan die auto dat we hebben gezegd, we gaan voor 0,3. We hebben dat ook met ontwikkelaars, zo'n anderhalf jaar geleden met 15 partijen besproken van, is dat, zien jullie daar brood in of is dat heel erg laag? Daarin wordt gezegd van, is gezegd variërend van wij bouwen nu wijken met nul in dit soort centrale locaties. Kijk naar Amsterdam waar je gewoon geen auto meer mag hebben. Wij zijn absoluut geen Amsterdam. Ik ben een Rotterdammer, zal ik nooit zeggen. Dus die 0,3 is wat ons betreft zeker haalbaar en is aan de andere kant noodzakelijk omdat als wij voor een veel hogere parkeernorm gaan, daar horen ook deels andere typen woningen bij. Dan loopt ook echt Laan der VN vast, dit stukje Dokweg. Het heeft ook te maken met hoeveel verkeer wil je toelaten om hier die woonwijk te kunnen maken met de kwaliteiten die wij voorstaan.

De voorzitter: Mijnheer Roggekamp is nog niet helemaal tevreden.

De heer Roggekamp: Het gaat me meer om ... Ik begrijp dat u vindt, of dat de mensen die eraan werken vinden van, we pakken 0,3. We hebben een beleidsnorm die zegt dat het hoger is. Houdt het dan in dat wij nieuwe beleidsnormen moeten maken voor dit gebied?

Mevrouw Bollen: Er zit in een van die 40 stukken, sorry, het zijn er echt 40, is ook een parkeervisie. Daarin staat uitgelegd hoe wij tot die 0,3 zijn gekomen. Dat kan mijn collega echt veel beter uitleggen dan ik. Dat dat heeft te maken met bepaalde normen waar je begint en dat dan allerlei kortingsnormen die je kan krijgen omdat je dicht bij het station zit, omdat er een parkeerhub is met voorzieningen, omdat je ... Op die manier ga je eigenlijk steeds lager en worden er soms 0,1 afgehaald en komt je uit op die ...

De voorzitter: Ik stel voor dat mijnheer Roggekamp dat thuis nog even gaat nalezen. Mijnheer Bootsman, de allerlaatste vraag over dit onderwerp en dan gaan we afronden.

De heer Bootsman: Dank u wel voorzitter. Ik ga proberen hem technisch te houden. Als het door de uitdagingen die we net besproken hebben, dat dat toch zo van, dat heeft zoveel uitdagingen, dat lukt niet, dat loopt vast. Is er dan al een ander back-up plan of moet er dan weer helemaal opnieuw terug naar de tekentafel, et ook weer meer en langere onduidelijkheid voor de huidige bewoners en gebruikers van dit gebied?

De voorzitter: Dat ligt er helemaal aan wat, welk onderdeel? Wij gaan ervan uit dat we dit allemaal kunnen realiseren met alle partners en met de hulp van Rijk, provincie, gemeentes, iedereen. Het ligt er heel erg aan welk onderdeel wel of niet. Je kunt nu niet zeggen, als dat onderdeel, dan moet je helemaal opnieuw beginnen. Er zijn natuurlijk altijd, kijk, het is mijn vak, dat je heel vaak rekening moet houden met veranderingen. We proberen nu ook een toekomstbeeld te schetsen van hoe krijg je hier die hoogstedelijke wijk met programma van nu. Dus het is niet, het ligt heel erg aan welk onderdeel niet lukt. Ik kan er nu, meer dan dit kan ik er niet over zeggen.

De voorzitter: Dat denk ik ook niet, dan wordt het een beetje luchtfietserij. Ik stel voor dat we naar het laatste stukje gaan, want ik wil graag ook nog wat inbrengen van de mensen hier.

Mevrouw Bollen: Hij is lekker warm.

De heer Kramer: Het was al beloofd, maar in het laatste gedeelte van de presentatie wilden we u ook meegaan nemen van wat u nog de aankomende tijd kan verwachten. En ook hoe u daarover geïnformeerd wil worden. Een onderwerp wat daarin ook terug gaat komen is de financiële strategie. Daar is net ook al wat over gezegd. We zijn daar enerzijds mee bezig met de publieke partijen. Er liggen nog wat opgaves die we moeten oplossen. Daar is volgens mij veel al over gezegd vanavond. Die hebben ook een financiële component. Nadrukkelijk ook de bedoeling om de samenwerking te zoeken met de markt. Enerzijds om te toetsen van wat we doen, ziet de markt daar ook brood in en daarnaast ook een andere manier van ontwikkelen. Waarbij we voorheen meer van traditionele gronduitgifte gaan, zal nu ook nadrukkelijker de samenwerking gezocht worden met de markt. Dat is ook uitgelegd hier, welke onderwerpen daarvan van belang zijn en die daar ook een rol in kunnen spelen. Toetsing aan bouwsnelheden. Hoe snel kunnen woningen afgezet worden? Hoeveel woningen kunnen we per jaar opleveren, hangt daar mee samen? Ook, welke typen woningen kunnen daar gebouwd worden? Net als mogelijkheden kijken van, zitten er een aantal ontwikkelende partijen in het gebied? Welke rol willen die pakken? Die strategie, die wordt nader uitgewerkt en daar zullen we ook wel terugkomen bij u om daarover verder te praten. Tenslotte ook, welke rol, en niet onbelangrijk natuurlijk, welke rol heeft u erin? Volgens mij is er al heel veel gezegd vanavond over het bestemmingsplan. Wat kunt u de aankomende tijd verwachten? De nota zienswijzen. De zienswijzen op het bestemmingsplan. Zienswijzen ook op andere producten die ter inzage liggen. Dat zal uiteindelijk leiden tot een nota met bijbehorende stukken die bij u uiteindelijk zal worden aangeboden, mits het college vindt dat dit bestemmingsplan vastgesteld kan worden. Daarnaast dus de strategieën die daarbij horen. Enerzijds het verhaal met de publieke partijen. Welke afspraken gaan we maken, hebben we gemaakt met Rijkswaterstaat, met ProRail, met NS? Hoe is dat geland, ook in het plan? De financiële strategie, waar ik net kort wel even wat over heb gezegd, en dus ook het uitwerken van die andere PPS. Dat is de publiek-private samenwerking waar wij de samenwerking met de marktpartijen gaan opzoeken om te kijken of wij tot ontwikkeling kunnen komen van het gebied. Ten slotte, deze avond is ook bedoeld om met u te kijken van, welke thema's willen jullie nog nader uitgewerkt zien? Vanavond gehad over het stedenbouwkundig masterplan, over het bestemmingsplan en alle onderwerpen die ermee samenhangen. Je ziet ook dat dat mogelijk nog wel tot verdieping kan leiden, of dat daar behoefte voor is. Daarvoor hebben wij een voorstel gedaan. Wij denken dat het goed is om nog een keer over deze onderwerpen te praten met u en zouden we graag u verder willen toelichten. Zoals het hier staat, het is aan u als. U zegt van, binnen de tijd die we hebben met elkaar om tot vaststelling van bestemmingsplan te komen, willen we andere onderwerpen doen, dat is aan u. Dit is het voorstel van ons.

De voorzitter: Ik denk dat mijnheer Roggekamp in ieder geval met het eerste het wel eens zal zijn. Hij steekt geen vinger op. Mevrouw Koene, u mag als eerste. Daarna ga ik naar mijnheer Bootsman. Dan zien we het wel.

Mevrouw Koene: Ik vroeg me af of bij een van deze dingen de tunnel richting de Hoge Bakstraat betrokken kan worden, want daar wil ik technisch nog wel even wat meer informatie over?

De heer Kramer: Laat ik het zo zeggen, wat mij betreft kan die hieronder terugkomen. Mobiliteit. Daar hangt die namelijk samen, van hoe we het gebied gaan ontsluiten en welke maatregelen we daarvoor moeten nemen? Daar is de Hoge Bakstraat volgens mij een onderdeel van.

De voorzitter: Mijnheer De Boer heeft het in ieder geval genoteerd. Ik had mijnheer Bootsman als tweede beloofd, en daarna ga ik naar mijnheer Laban en dan naar mevrouw Kamphuis ...

De heer Bootsman: Dank u wel voorzitter, allereerst sluit ik mij aan bij mevrouw Koene. Die tunnel aan de Hoge Bakstraat willen we ook nog wel het een en ander over weten. Verder zouden wij nog wat meer over duurzaamheid terug willen zien.

De voorzitter: Prima. Mijnheer Laban.

De heer Laban: Dank u voorzitter. Toen ik het stuk aan het lezen was, toen kwam ik tegen, Maasterras als schuillocatie. Gezien alle informatie die we krijgen over allerlei extreme vormen van weer enzovoort waar we mee te maken kunnen krijgen en we eigenlijk als gemeente Dordrecht, wat eerder ook genoemd werd, alleen maar De Staart hebben als schuillocatie, vind ik dit wel een zeer interessante om ook wat nader over geïnformeerd te worden.

De voorzitter: Dank u wel. Dat lijkt me helder. Ja, zit die hierin.

De heer Kramer: Mijn persoonlijke, maar dat is natuurlijk aan jullie, mijn voorstel zou zijn om dat te combineren met duurzaamheid. Volgens mij zit daar wel een verband in, over klimaat, energie, duurzaamheid.

De voorzitter: Het lijkt me dat je in ieder geval niet met de auto erheen moet gaan dan. Dat terzijde. Die raak je niet kwijt. Mijnheer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, Dank u wel. Ik zou nog eens het thema externe veiligheid nog nader willen uitdiepen. Dat zou mijn voorstel zijn in ieder geval. Daarnaast misschien ook nog eens een thema waarbij onze buurgemeente Zwijndrecht vanwege de impact van de mogelijke effecten van de brug voor Zwijndrecht. Ik zou graag ook, ik weet niet hoe dat kan, bestuurlijk of op ambtelijk niveau, dat we daar ook een toelichting krijgen van hun zijde.

De voorzitter: Mevrouw ...

De heer Van Leeuwen: Voorzitter.

De voorzitter: Ik ga eerst naar mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Kamphuis: Dank u wel. Ik zou heel graag zien van onze stakeholders en bewoners alle zienswijzen. Dank u wel.

De voorzitter: Die komen denk ik vanzelf.

De heer Kramer: Dat gaat sowieso gebeuren.

De voorzitter: Mijnheer Noldus.

De heer Noldus: Voorzitter, Dank u wel. Een groot deel van de thema's, heel belangrijk. Goed om het te doen. Bij de publiek-private gesprekken zouden wij graag in bijzonder inzoomen op de haalbaarheid van de gebiedsontwikkeling zoals private partijen deze zien. Ook de fasering en de barrières die wij hebben tot start bouw. Want je hebt toch beetje volume nodig om van de grond te komen. Daarvoor moet een groot deel ook verkocht zijn. Die verdieping zouden we graag willen doen. Externe veiligheid is net genoemd. Wat we verder nog wel graag zouden willen, daar hebben we in het voortraject wel wat over gehad is, het is nergens zo mooi als in Dordrecht, natuurlijk. Er zijn we heel veel steden die hun best doen. Er zijn andere gebieden die wat parallel hebben met dit soort ontwikkelingen.

Wellicht of in een bezoeksform of in de ronde tafel, gebieden met een hoge mate van overlap aan of realisatie of ambitie, waar ze zijn tegen aangelopen en wat kunnen we daar daaruit meenemen? Dan nog eentje, en ik weet niet zeker of die onder het kopje financiën en strategie valt. Als je zo'n groot plan aangaat voor zo'n lange periode, dan weet je een ding zeker, dat je een aantal dingen tegen gaan vallen en dat je minimaal een en waarschijnlijk meerdere crises tegenkomt. Iets gericht op meerjarenplanning, risicomitigatie. Welke sturingsinformatie en -instrumenten wij als raad hebben? Om ondanks de volume en omvang toch een beetje wendbaar te zijn in de tijd en een plan neer te zetten wat niet alleen nu op papier leuk eruitziet, maar ook over 10 jaar als de staart van het project nog gerealiseerd moet worden, nog steeds aansluit op de wensen van dan.

De voorzitter: Het heeft in ieder geval iets te maken met financiën. Er staat iets open. Ja. Mijnheer De Boer, u heeft het kunnen noteren? Dan ga ik naar mevrouw Jager en dan naar mijnheer Damen.

Mevrouw Jager: Ik denk dat het goed in te passen valt bij mobiliteit, maar ik zou graag meer verdieping zien en nadere bespreking over toegankelijkheid.

De voorzitter: Heel goed. Mijnheer Damen en dan mijnheer Van Leeuwen.

De heer Damen: Voorzitter, ik weet niet zeker of het ter sprake moet komen, maar ik wil zelf nog kijken naar fijnstofproblematiek en Weeskinderendijk-Oost, of die bebouwing behouden kan worden of niet. Ik ga ervan uit dat dit lijstje van bespreekpunten niet limitatief is. Dat ik de mogelijkheid heb om die punten aan te kaarten.

De voorzitter: Dat denk ik vast en zeker. Mijnheer Van Leeuwen.

De heer Van Leeuwen: De samenstellers van de presentatie hebben een voorzetje gedaan voor deze vijf punten. Ik wil ze eigenlijk alle vijf wel bespreken met allerlei vragen die er dan inpassen. Ik vind zelf wel heel belangrijk om ook te praten over de geluidsbelasting in Dordrecht met dit plan. Dat vind ik wel even een heel belangrijk item. Dank u wel.

De voorzitter: Geluidbelasting. Dan mijnheer Wringer.

De heer Wringer: Dank voorzitter. Het kan waarschijnlijk onder het overige programma. Voorzieningen voor kinderen en voor de jeugd, voor teenagers. Daar zullen er ook waarschijnlijk heel veel komen te wonen en die moeten ook vermaakt worden. Dank u

De voorzitter: Aandacht voor de jeugd. We hebben er geen 40, maar we zijn al op de helft, denk ik. We krijgen het druk de komende tijd, maar aantal dingen kunnen natuurlijk prima combineren. Hij gaat weer uit. Goed, het is 10 voor 10. Dat betekent dat we ongeveer naar de afronding toe moeten. Aan het begin heb ik gezegd, raadsinformatie brief elke keer terugkomen met 40 van die stukken willen we niet, dus heel graag dat hij ter kennisname van de raad gaat.

De SP is van voornemens met een motie te komen. Nou zijn er twee mogelijkheden. Als de SP die motie nu al klaar heeft liggen ... Is dat zo, Mevrouw Kamphuis?

Mevrouw Kamphuis: Ja, maar onze fractievoorzitter die wil misschien nog wat aanpassen.

De voorzitter: Dan ga ik verder met mijn verhaal. Dan stel ik toch voor dat die ter kennisname van de raad gaat en dan is het aan de SP om bij de raadsvergaderingen hem te promoveren tot bespreekstuk door een motie in te dienen. Dat is de gebruikelijk gang van zaken, denk ik. Mevrouw Koene, u kijkt moeilijk?

Mevrouw Koene: Ik kijk moeilijk. Ik ben ook heel moeilijk. Ik vraag me af of dat kan op een raadsinformatie brief. Dat was even zeg maar mijn ...

De voorzitter: Een motie kan altijd. We hebben eerdere stukken te kennisname gehad die tijdens de raadsvergadering gepromoveerd zijn. Ook wel RIP's. Dan ga je het uiteraard niet over alle 40 bijlages hebben, maar dan ga je het over de motie hebben.

Mevrouw Koene: Nee, maar voorzitter daarover, ik hoorde daarnet aangeven dat daar dus uiteindelijk, als alles verzameld is, dat daar dan een nieuwe nota van komt, zeg maar. Ik wil dat toch wel nadrukkelijk het verzoek neerleggen dat we een nota krijgen, alleen die nota hoeven lezen en dat dat voldoende is om een besluit over te nemen. In plaats van dat we 41 bijlagen moeten gaan zitten lezen. Dat ga ik echt niet doen.

De voorzitter: Waarvan akte en ik begrijp dat u dat niet doet. Ik denk dat er hier meer zijn die dat eerlijk zullen toegeven. Tegelijkertijd, we zijn ook begonnen met te constateren dat dit een iets zo complex is als we nog niet eerder in Dordt gehad hebben. Dat lukt niet met twee bijlages, vrees ik. Maar goed. Dus, conclusie. Als u het niet met me eens bent, dan heeft u nu nog de kans om het te zeggen. Het kan ter kennisname naar de raad en het is aan elke partij om een motie in te dienen en de SP is dat in ieder geval van plan. Dan gaan we over die motie spreken. Dan denk ik dat we kunnen

afsluiten. Dan dank ik ieder voor zijn, dan wel haar inbreng. Ook in het bijzonder mensen van ambtelijke ondersteuning, die de presentatie hebben gedaan. Publiek, die het anderhalf uur aangehoord heeft, en ook de thuishijers. Ik sluit de vergadering.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 2024.

De griffier,

De voorzitter,

A.E.T. Wepster

A.W. Kolff